------------------------Pecyn dogfennau cyhoeddus ------------------------

Agenda - Pwyllgor yr Economi, Seilwaith a Sgiliau

Lleoliad:

Ystafell Bwyllgora 2 - Y Senedd

Dyddiad: Dydd Iau, 21 Tachwedd 2019

Amser: 09.25

I gael rhagor o wybodaeth cysylltwch a:

Robert Donovan

Clerc y Pwyllgor

0300 200 6565

SeneddESS@cynulliad.cymru

Rhag-gyfarfod preifat

(09.25-09.30)

Preifat 09.30-10.30

1 Briffio ar Fframwaith Datblygu Cenedlaethol Drafft Llywodraeth Cymru 2020-2040

(09.30-10.30) (Tudalennau 1 - 36)

Neil Hemington, Pennaeth Cynllunio, Llywodraeth Cymru

Jonni Tomos, Uwch Reolwr Cynllunio, Llywodraeth Cymru

Gareth Hall, Uwch Reolwr Cynllunio, Llywodraeth Cymru

Dogfennau atodol:

EIS(5)-30-19(P1) EIS Papur Brifio Crafu ar Fframwaith Datblygu Cenedlaethol Drafft

EIS(5)-30-19(P2) Papur briffio cyffredinol gan Ymchwil y Senedd

Egwyl

(10.30-10.45)

Cyhoeddus 10.45-12.50

2 Cyflwyniad, ymddiheuriadau, dirprwyon a datgan buddiannau

(10.45)

3 Papurau i'w nodi

(10.45)

3.1 Llythyr gan y Cadeirydd at Trafnidiaeth Cymru ynghylch cerbydau

(Tudalennau 37 - 38)

Dogfennau atodol:

EIS(5)-30-19(P3) Llythyr gan y Cadeirydd at Trafnidiaeth Cymru ynghylch cerbydau

4 Fframwaith Datblygu Cenedlaethol drafft i Gymru ar gyfer 2020-2040 - Trafnidiaeth

(10.45-11.45)

Ellen Jones, Uwch Swyddog Polisi, Sustrans Cymru

Mark Simmonds, Pennaeth Polisi a Materion Allanol, Cymdeithas Porthladdoedd Prydain

Egwyl

(11.45-11.50)

5 Fframwaith Datblygu Cenedlaethol drafft i Gymru ar gyfer 2020-2040 - Comisiwn UK2070

(11.50-12.50) (Tudalennau 39 - 50)

Yr Athro Vincent Goodstadt, Comisiynydd UK2070

Dogfennau atodol:

EIS(5)-30-19(P4) Tystiolaeth gan Yr Athro Goodstadt (Saesneg yn unig)

EIS(5)-30-19(P4A) Tystiolaeth bellach gan Yr Athro Goodstadt (Saesneg yn unig)

6 Cynnig o dan Reol Sefydlog 17.42(vi) i benderfynu gwahardd y cyhoedd ar gyfer eitem 7.

7 Papur Cwmpasu: Gradd-brentisiaethau

(12.50-13.05) (Tudalennau 51 - 56)

Dogfennau atodol:

EIS(5)-30-19(P5) Papur Cwmpasu: Gradd-brentisiaethau (Saesneg yn unig)

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Ymchwil y Senedd

Drafft y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol
Briff Ymchwil

Hydref 2019

www.cynulliad.cymru/ymchwil

Cynulliad Cenedlaethol Cymru yw'r corff sy'n cael ei ethol yn ddemocrataidd i gynrychioli buddiannau Cymru a'i phobl, i ddeddfu ar gyfer Cymru, i gytuno ar drethi yng Nghymru, ac i ddwyn Llywodraeth Cymru i gyfrif.

Tudalen y pecyn 18

Gallwch weld copi electronig o'r ddogfen hon ar wefan y Cynulliad Cenedlaethol:
www.cynulliad.cymru/ymchwil

Gellir cael rhagor o gopïau o'r ddogfen hon mewn ffurfiau hygyrch, yn cynnwys Braille, print bras, fersiwn sain a chopïau caled gan:

Senedd Ymchwil
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Tŷ Hywel
Bae Caerdydd
CF99 1NA

Ffôn: **0300 200 6328**
E-bost: **Elfyn.Henderson@Cynulliad.Cymru**
Twitter: **@SeneddYmchwil**
Blog: **SeneddYmchwil.blog**
LinkedIn: **Ymchwil y Senedd, Cynulliad Cenedlaethol Cymru**

© Hawlfraint Comisiwn Cynulliad Cenedlaethol Cymru 2019
Ceir atgynhyrchu testun y ddogfen hon am ddim mewn unrhyw fformat neu gyfrwng cyn belled ag y caiff ei atgynhyrchu'n gywir ac na chaiff ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol na difrïol. Rhaid cydnabod mai Comisiwn Cynulliad Cenedlaethol Cymru sy'n berchen ar hawlfraint y deunydd a rhaid nodi teitl y ddogfen.

Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Ymchwil y Senedd

Drafft y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol
Briff Ymchwil

Hydref 2019

Awdur:
Elfyn Henderson

Cynnwys

Cyflwyniad **1**

Y cefndir **2**

Pwrpas y Fframwaith 2

Datblygu'r Fframwaith 3

Y dewis a ffafrir ar gyfer y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol **5**

Gweledigaeth ac amcanion 5

Y dewis a ffafrir 6

Gwaith craffu'r pwyllgor ar yr dewis a ffafrir **9**

Fframwaith drafft **12**

Dogfen Fframwaith drafft 12

Pennod 3 – Canlyniadau'r Fframwaith 13

Pennod 4 - Strategaeth Ofodol (polisïau 1-15) 14

Pennod 5 - Y rhanbarthau (polisïau 16-33) 25

Gwerthusiad Cynaliadwyedd Integredig 31

Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd 33

Tudalen y pecyn 19

Drafft y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol: Briff Ymchwil

Cyflwyniad

Mae Llywodraeth Cymru yn ymgynghori ar ddrafft cyntaf ei ***Fframwaith Datblygu Cenedlaethol ar gyfer Cymru.*** Mae'r Fframwaith yn ofyniad statudol a bydd yn nodi strategaeth Llywodraeth Cymru ar gyfer mynd i'r afael â'i blaenoriaethau cenedlaethol drwy'r system gynllunio. Disgwylir i'r Fframwaith terfynol gael ei gyhoeddi ym mis Mawrth 2020.

Dechreuodd y broses o ddatblygu'r Fframwaith yn 2016 ac mae'n cynnwys nifer o gamau allweddol. Nod y briff hwn yw crynhoi digwyddiadau hyd yma drwy ddarparu trosolwg o'r:

- broses ar gyfer datblygu'r Fframwaith Datblygu Cenedlaethol;
- y dewis a ffafrir o ran y Fframwaith, a gyhoeddwyd ym mis Ebrill 2018;
- gwaith craffu gan un o Bwyllgorau'r Cynulliad ar y dewis a ffafrir; a'r
- Fframwaith drafft, a gyhoeddwyd ym mis Awst 2019.

Y cefndir

Cyflwynodd ***Deddf Cynllunio (Cymru) 2015*** ddwy lefel newydd o gynllun datblygu, a fydd uwchlaw'r ***Cynlluniau Datblygu Lleol*** presennol:

- Fframwaith sy'n cwmpasu Cymru gyfan; a hefyd
- **Cynlluniau Datblygu Strategol** sy'n cwmpasu rhanbarthau penodol.

Bydd y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol yn nodi polisïau Llywodraeth Cymru ar ddatblygu a defnyddio tir mewn cyd-destun gofodol. Bydd y Fframwaith yn nodi fframwaith defnydd tir dros gyfnod o 20 mlynedd ac yn cael ei adolygu o leiaf bob pum mlynedd.

Yn wahanol i'w ragflaenydd, **Cynllun Gofodol Cymru**, bydd gan y Fframwaith statws cynllun datblygu. Mae hyn yn golygu bod yn rhaid gwneud penderfyniadau cynllunio yn unol â'r Fframwaith a bod yn rhaid i bob Cynllun Datblygu Strategol a Cynllun Datblygu Lleol gydymffurfio ag ef.

Mae Cynlluniau Datblygu Strategol yn gynlluniau rhanbarthol a fydd yn bodoli rhwng y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol a Chynlluniau Datblygu Lleol mewn rhai rhannau o Gymru, a byddant yn ymdrin â materion sy'n torri ar draws nifer o ardaloedd awdurdodau cynllunio lleol (ond nad ydynt o arwyddocâd cenedlaethol). Ar hyn o bryd nid oes dyletswydd statudol i baratoi Cynlluniau Datblygu Strategol. Fodd bynnag, mae dogfen ddrafft y Fframwaith, a drafodir yn ddiweddarach yn y papur briffio hwn, yn cynnwys polisi sy'n 'ei gwneud yn ofynnol cyflwyno Cynlluniau Datblygu Strategol'.

Pwrpas y Fframwaith

Ar ddechrau'r broses, nododd Llywodraeth Cymru bwrpas y Fframwaith fel:

- nodi lle mae angen twf a seilwaith o bwysigrwydd cenedlaethol a sut gall y system gynllunio gyflawni hyn;
- rhoi cyfarwyddyd i Gynlluniau Datblygu Strategol a Chynlluniau Datblygu Lleol;
- cefnogi penderfyniadau ynghylch ceisiadau o dan y drefn **Datblygiadau o Arwyddocâd Cenedlaethol;**

- ategu strategaethau economaidd, trafnidiaeth, amgylcheddol, tai, ynni a diwylliannol cenedlaethol a sicrhau y gellir cyflawni'r rhain drwy'r system gynllunio; a
- bodoli ochr yn ochr â **Pholisi Cynllunio Cymru,** sy'n disgrifio polisïau cynllunio cenedlaethol Llywodraeth Cymru ac a fydd yn parhau i bennu'r cyd-destun ar gyfer cynllunio defnydd tir.

Cyhoeddwyd fersiwn ddiweddaraf Polisi Cynllunio Cymru (Rhifyn 10) ym mis Rhagfyr 2018, ar ôl cael ei ddiwygio i ystyried *Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015*.

Datblygu'r Fframwaith

Dechreuodd y gwaith o ddatblygu'r Fframwaith yn 2016, gyda disgwyl ar hyn o bryd i'r fersiwn derfynol gael ei chyhoeddi ym mis Medi 2020. Mae Llywodraeth Cymru wedi **cyhoeddi llinell amser** yn dangos y gwahanol gamau sy'n gysylltiedig â datblygu'r Fframwaith. Mae hyn yn cynnwys:

- casglu tystiolaeth ac ymgymryd â gwaith ymgysylltu i ddatblygu gweledigaeth, amcanion a dewisiadau ar gyfer y Fframwaith (Hydref 2016 - Mawrth 2018);
- cyhoeddi ac ymgynghori ar faterion, dewisiadau a'r dewis a ffafrir o ran y Fframwaith, gyda chymorth asesiadau ac adroddiadau amgylcheddol (Ebrill 2018 – Gorffennaf 2018);
- trafod ymatebion i'r ymgynghoriad ar y dewis a ffafrir a pharatoi'r Fframwaith drafft (Gorffennaf 2018 - Awst 2019);
- ymgynghori ar y Fframwaith drafft, trafod ymatebion a pharatoi adroddiad ymgynghori (Awst 2019 - Mawrth 2020);
- Cynulliad Cenedlaethol Cymru yn trafod y Fframwaith drafft (Ebrill - Mehefin 2020); ac wedyn
- cyhoeddi'r Fframwaith terfynol (Medi 2020).

Mae'r Ddeddf Gynllunio yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cynulliad drafod y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol drafft cyn cyhoeddi'r Fframwaith terfynol. Bydd gan y Cynulliad 60 diwrnod eistedd i'w ystyried. Fel y nodwyd yn y llinell amser uchod, mae disgwyl i'r Cynulliad drafod y Fframwaith drafft rhwng mis Ebrill a mis Mehefin 2020.

Mae'n rhaid i Weinidogion Cymru ystyried penderfyniadau neu argymhellion a wneir gan y Cynulliad, neu unrhyw un o'i bwyllgorau, wrth benderfynu a ddylid diwygio'r Fframwaith Datblygu Cenedlaethol drafft ai peidio. Mae'n rhaid i Weinidogion Cymru gyhoeddi datganiad ochr yn ochr â'r Fframwaith Datblygu Cenedlaethol terfynol yn nodi sut mae wedi ystyried penderfyniadau neu argymhellion y Cynulliad.

Craffodd **Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Materion Gwledig** y Cynulliad ar y dewis a ffafrir o ran y Fframwaith ym mis Mehefin 2018. Gellir dod o hyd i ragor o wybodaeth am hyn yn nes ymlaen yn y papur briffio hwn.

Drafft y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol: Briff Ymchwil

Y dewis a ffafrir ar gyfer y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol

Ymgynghorodd Llywodraeth Cymru ar y **dewis a ffafrir o ran y Fframwaith** rhwng mis Ebrill a mis Gorffennaf 2018.

Ni chyflwynodd y **ddogfen ymgynghori ar y dewis a ffafrir** (PDF, 4MB) fersiwn ddrafft o'r Fframwaith, ond yn hytrach nododd weledigaeth, amcanion a'r dewis a ffafrir i ddarparu'r sylfaen ar gyfer datblygu'r Fframwaith drafft.

Ni amlinellwyd manylion y polisïau y bydd y Fframwaith yn eu pennu ar gyfer pob rhan o Gymru ar yr adeg hon. Fodd bynnag, nodwyd cyfres o faterion gofodol o bwys cenedlaethol yn y dewis a ffafrir a'r cyfeiriad posibl ar gyfer nifer o feysydd polisi.

Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi **crynodeb o'r ymatebion** i'r ymgynghoriad.

Gweledigaeth ac amcanion

Yn y ddogfen ymgynghori ar y dewis a ffafrir, nodir gweledigaeth Llywodraeth Cymru ynghylch 'Lleoedd Cynaliadwy':

> Lleoedd Cynaliadwy yw nod y system cynllunio defnydd tir. Bydd y Fframwaith yn helpu i sicrhau lleoedd cynaliadwy ledled Cymru erbyn 2040, drwy gefnogi dulliau cadarnhaol o greu lleoedd a sicrhau bod ein dewisiadau gofodol yn cyfeirio datblygiad i'r lleoedd iawn, yn gwneud y defnydd gorau o adnoddau, yn creu ac yn cynnal cymunedau hygyrch ac iach, yn gwarchod ein hamgylchedd ac yn cefnogi ffyniant i bawb.

Yn ogystal, nodir pedwar nod o fewn y weledigaeth:

- lleoedd unigryw a naturiol;
- lleoedd cynhyrchiol a mentrus;
- lleoedd egnïol a chymdeithasol; a
- rhanbarthau ffyniannus, nodedig ac amrywiol.

Yn ogystal, nodwyd 27 o amcanion y Fframwaith yn y ddogfen ymgynghori ar y dewis a ffafrir. Gellir gweld yr amcanion a'r sail dystiolaeth ar eu cyfer yn **Atodiad A – Materion y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol** (PDF 17MB) sy'n cyd-fynd â'r ddogfen ymgynghori.

Y dewis a ffafrir

Yn y dewis a ffafrir gan Lywodraeth Cymru, amlinellir y 'fframwaith gofodol ar gyfer datblygu'r Fframwaith', ac mae'n cynnwys pum thema, gyda'r pedair thema gyntaf yn adlewyrchu strwythur y fersiwn ddiwygiedig o Bolisi Cynllunio Cymru:

- creu lleoedd;
- lleoedd unigryw a naturiol;
- lleoedd cynhyrchiol a mentrus;
- lleoedd egnïol a chymdeithasol; a
- Rhanbarthau Cymru.

Creu Lleoedd

Mae'r cysyniad o 'greu lleoedd' wrth wraidd ymagwedd newydd Llywodraeth Cymru at bolisi cynllunio, ac mae'n un o brif nodweddion y dewis a ffafrir ar gyfer y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol a'r fersiwn ddiwygiedig o Bolisi Cynllunio Cymru. Mae Polisi Cynllunio Cymru yn disgrifio creu lleoedd fel proses gynhwysol, sy'n cynnwys pawb sydd â buddiant yn yr amgylchedd adeiledig a naturiol. Mae'n ystyried materion ar bob lefel, o'r raddfa fyd-eang, fel y newid yn yr hinsawdd, i'r raddfa leol, fel effaith amwynderau ar gymdogion.

Noda'r dewis a ffafrir ar gyfer y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol mai'r thema creu lleoedd 'yw'r egwyddor gyntaf a ddefnyddir i ystyried dewisiadau gofodol. Rhaid i benderfyniadau i gefnogi themâu eraill ddangos yn gyntaf eu bod yn gydnaws â'r thema creu lleoedd'.

Mae'r dewis a ffafrir yn canolbwyntio ar dair agwedd ar greu lleoedd:

- datgarboneiddio a newid hinsawdd;
- iechyd a llesiant; a
- chymunedau cydlynus a'r Gymraeg.

Mae Gwasanaeth Ymchwil y Senedd wedi cyhoeddi **blog ar greu lleoedd** a thrafododd y Cynulliad **rôl y system gynllunio o ran creu lleoedd** ym mis Mai 2018.

Lleoedd unigryw a naturiol

O dan y thema hon, dywedir yn y ddogfen ymgynghori y bydd y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol yn nodi adnoddau naturiol cenedlaethol, ardaloedd o risg amgylcheddol, a thirweddau o bwysigrwydd cenedlaethol. Dywed hefyd y bydd y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol yn nodi cyfleoedd ar gyfer ehangu'r ardaloedd hyn o bwysigrwydd cenedlaethol, cyfleoedd ar gyfer seilwaith gwyrdd newydd a 'datblygiad diwylliannol cenedlaethol' newydd.

Lleoedd cynhyrchiol a mentrus

O dan y thema hon, dywedir yn y dewis a ffafrir y bydd y Fframwaith yn nodi lleoliadau lle bydd nifer o bolisïau yn cael eu gweithredu. Er nad aeth y dewis a ffafrir mor bell â nodi lleoedd penodol, amlinellodd y bydd y Fframwaith yn nodi:

- lleoliadau ar gyfer cynhyrchu ynni adnewyddadwy a charbon isel newydd ar raddfa genedlaethol a fframwaith ar gyfer sefydlu cynlluniau ynni adnewyddadwy sy'n eiddo i'r gymuned;
- ardaloedd pwysig o ran cyflogaeth, adfywio, mwynau a gwastraff, lleoliadau presennol a newydd ar gyfer sectorau twf economaidd strategol (gan gynnwys y sectorau sylfaen, sy'n cynnwys gofal, twristiaeth, bwyd a manwerthu);
- polisïau i hyrwyddo datblygiad economaidd trawsffiniol gyda rhanbarthau cyfagos yn Lloegr; a
- seilwaith digidol a thrafnidiaeth pwysig.

Yn ogystal, amlinellodd yr ymgynghoriad ar y dewis a ffafrir y bydd y Fframwaith yn rhyngweithio â **Chynllun Morol Cenedlaethol Cymru,** y disgwylir iddo gael ei gyhoeddi cyn diwedd 2019, ar faterion sy'n pontio'r cyfundrefnau cynllunio morol-daearol.

Lleoedd egnïol a chymdeithasol

Mae'r thema hon yn amlinellu y bydd y Fframwaith yn cynnwys polisïau sy'n cysylltu datblygiadau tai strategol â seilwaith ffisegol a chymdeithasol, gan gynnwys seilwaith teithio llesol (cerdded a beicio), a'i gysylltu ag ardaloedd cyflogaeth, gyda'r nod o ddarparu cyfleusterau gwell a swyddi mwy lleol. Noda hefyd y bydd polisïau 'yn nodi rhagamcaniad tai a phoblogaeth ar sail polisi cenedlaethol, a fydd yn cynnwys ystod Cymru gyfan o ffigurau tai'.

Rhanbarthau Cymru

O dan y thema hon, nodwyd yn y dewis a ffafrir y bydd y Fframwaith yn darparu cyfarwyddyd ar gyfer tri rhanbarth: gogledd Cymru, canolbarth a de-orllewin Cymru a de-ddwyrain Cymru, a gall y polisi gynnwys gofyniad i baratoi Cynlluniau Datblygu Strategol. Awgrymir yn y ddogfen hefyd y gallai'r Fframwaith 'nodi rhagfynegiadau tai a phoblogaeth ar sail polisi rhanbarthol ar gyfer pob rhanbarth, a fydd yn cynnwys ystod ranbarthol o dai ar gyfer cyfnod y cynllun.'

Mae'r defnydd o ffigurau tai Llywodraeth Cymru wrth ddatblygu Cynlluniau Datblygu Lleol wedi bod yn ddadleuol yn y gorffennol, ac ymgymerodd Pwyllgor Amgylchedd a Chynaliadwyedd y Pedwerydd Cynulliad ag **ymchwiliad byr i'r mater yn 2013**.

Dewisiadau amgen

Cyn penderfynu ar Leoedd Cynaliadwy fel y dewis a ffafrir, profodd Llywodraeth Cymru bedwar dewis gwahanol. Dywedodd Llywodraeth Cymru fod y dewis a ffafrir yn fodel hybrid sy'n seiliedig ar gryfderau cymharol y pedwar dewis amgen. Y dewisiadau amgen oedd:

- **canolbwyntio ar dwf yn yr ardaloedd marchnad cryfaf** yng Nghymru, gan ddarparu'r seilwaith sydd ei angen i ategu hyn;
- **dosbarthu twf a seilwaith ledled Cymru** a chanolbwyntio ar gefnogi ardaloedd sydd â'r angen mwyaf, lle mae marchnadoedd yn wannach;
- **cyflawni amcanion datgarboneiddio a newid hinsawdd** drwy wneud y materion hyn yn ystyriaeth sylfaenol mewn polisïau yn y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol; a hefyd
- **canolbwyntio ar reoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy** drwy bwysleisio amaethyddiaeth, coedwigaeth, ynni adnewyddadwy, dŵr a thwristiaeth fel ffyrdd o ddatblygu swyddi o ansawdd da ledled Cymru.

Cynhwyswyd dewis meincnod o beidio â llunio Fframwaith Datblygu Cenedlaethol hefyd.

Gwaith craffu'r pwyllgor ar yr dewis a ffafrir

Bu'r Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Materion Gwledig yn craffu ar y dewis a ffafrir ar gyfer y Fframwaith ym mis Mehefin 2018. Roedd hyn yn cynnwys **sesiwn tystiolaeth gyhoeddus gydag arbenigwyr cynllunio** a gweithdy i randdeiliaid.

Yn dilyn y gwaith hwn, **ysgrifennodd y Pwyllgor** (PDF, 175KB) at Lesley Griffiths, Ysgrifennydd y Cabinet dros Ynni, Cynllunio a Materion Gwledig ar y pryd, ym mis Awst 2018, yn ceisio eglurhad ar amrywiaeth o faterion. **Atebodd Ysgrifennydd y Cabinet** (PDF, 278KB) ar y pryd yn ystod y mis dilynol. Roedd yr ohebiaeth yn ymdrin â'r themâu a ganlyn:

Rhyngweithio â pholisïau a chynlluniau allweddol eraill

Nid oedd y Pwyllgor yn deall yn iawn sut roedd y dewis a ffafrir ar gyfer y Fframwaith yn rhyngweithio â pholisïau a chynlluniau allweddol eraill, gan gynnwys:

- Polisi Cynllunio Cymru - Ymatebodd Ysgrifennydd y Cabinet ar y pryd gan ddweud y byddai Polisi Cynllunio Cymru yn cael ei ddiwygio ymhellach unwaith y byddai'r Fframwaith terfynol yn cael ei gyhoeddi yn 2020.
- Cynllun Morol Cenedlaethol Cymru (wrthi'n cael ei ddatblygu) - Nododd Ysgrifennydd y Cabinet ar y pryd ei bod yn gyfrifol am y Fframwaith a'r cynllun morol, a bod rhaglen gyswllt ffurfiol ac anffurfiol rhwng swyddogion sy'n gweithio ar y ddwy ddogfen. Dywedodd hefyd fod yr arfarniadau cynaliadwyedd ar gyfer y ddwy ddogfen yn asesu sut mae pob un yn cefnogi'r gwaith o wneud penderfyniadau integredig.

Comisiwn Seilwaith

Nid oedd y Pwyllgor chwaith yn deall yn iawn beth oedd y berthynas rhwng y Fframwaith a Chomisiwn Seilwaith Cenedlaethol Cymru. Dywedodd Ysgrifennydd y Cabinet ar y pryd y byddai ei swyddogion yn 'sefydlu mecanweithiau i gydweithio' gyda'r Comisiwn Seilwaith.

Pwrpas y Comisiwn Seilwaith yw darparu cyngor diduedd arbenigol i Lywodraeth Cymru ar anghenion seilwaith economaidd ac amgylcheddol strategol hirdymor. Bydd hefyd yn trafod sut mae'r anghenion hyn yn rhyngweithio â seilwaith cymdeithasol, fel ysgolion ac ysbytai. Nododd y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol, Julie James, **ym mis Medi 2019 ei bod yn bwriadu ehangu cylch gwaith y Comisiwn Seilwaith** (PDF, 282KB) i gynnwys dulliau adeiladu, modelau cyllid a'r

seilwaith strategol sy'n ofynnol i ategu'r gwaith o gyflenwi tai,

Disgwylir adroddiad blynyddol y Comisiwn Seilwaith ym mis Tachwedd a'i 'adroddiad Cyflwr y Genedl' cyntaf cyn diwedd 2021.

Noder bod Llywodraeth Cymru hefyd yn bwriadu i'r Fframwaith ategu **Cynllun Buddsoddi yn Seilwaith Cymru**.

Creu Lleoedd

Yn gyffredinol, roedd y Pwyllgor yn cefnogi'r cysyniad o greu lleoedd, ond mynegodd rai amheuon ac awgrymu y dylid rhoi mwy o bwyslais ar bobl a chymunedau o fewn y diffiniad, gan gynnwys canolbwyntio ar gartrefi a swyddi. Dywedodd Ysgrifennydd y Cabinet ar y pryd, er cysondeb, y byddai'r Fframwaith yn defnyddio'r un diffiniad o greu lleoedd â Pholisi Cynllunio Cymru.

Tri Rhanbarth

Roedd y Pwyllgor eisiau deall y rhesymeg y tu ôl i ddewis y tri rhanbarth - gogledd Cymru, canolbarth a de-orllewin Cymru a de-ddwyrain Cymru - yn enwedig o gofio bod **ymchwil a gynhaliwyd ar ran Llywodraeth Cymru** yn argymell pedwar rhanbarth.

Ymatebodd Ysgrifennydd y Cabinet ar y pryd gan ddweud bod y tri rhanbarth yn cyfateb i'r rhai yng **Nghynllun Gweithredu ar yr Economi** Llywodraeth Cymru i sicrhau ymagwedd gydgysylltiedig gan y llywodraeth, ond y byddai'n myfyrio ymhellach ar yr ymatebion i'r ymgynghoriad ar y mater hwn. Dywedodd hefyd, er bod tri rhanbarth, y gallai fod yn briodol cael mwy nag un Cynllun Datblygu Strategol neu gyfuniad o Gynllun Datblygu Strategol a Chynlluniau Datblygu Lleol ar y cyd o fewn rhanbarth.

Cynlluniau Datblygu Strategol

Roedd y Pwyllgor yn pryderu nad oedd Cynlluniau Datblygu Strategol yn cael eu cyflwyno, a'r effaith y gallai hyn ei chael ar yr hyn mae'n rhaid i'r Fframwaith ei gwmpasu. Dywedodd Ysgrifennydd y Cabinet ar y pryd mai'r dewis roedd hi'n ei ffafrio oedd i Awdurdodau Cynllunio Lleol baratoi Cynlluniau Datblygu Strategol yn wirfoddol. **Ysgrifennodd at Awdurdodau Cynllunio Lleol ym mis Rhagfyr 2017** gan eu hannog i weithio gyda'i gilydd ar Gynlluniau Datblygu Strategol a Chynlluniau Datblygu Lleol.

Drafft y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol: Briff Ymchwil

Ffigurau tai

Roedd y Pwyllgor hefyd yn pryderu y gellid dehongli'r 'ystod o niferoedd tai' a awgrymir yn y dewis a ffafrir fel targed, a bod yr iaith a ddefnyddir yn y ddogfen yn awgrymu ymagwedd o'r brig i lawr yn hytrach nag o'r gwaelod i fyny. Roedd y Pwyllgor wedi clywed gan randdeiliaid yr oedd yn well ganddynt weld ffigurau tai yn seiliedig ar angen lleol ac wedi eu crynhoi'n ffigurau rhanbarthol a chenedlaethol. Dylai'r ffigurau hyn hefyd gynnwys gwahanol fathau o dai i adlewyrchu anghenion tai lleol, fel tai cymdeithasol a fforddiadwy.

Ymatebodd Ysgrifennydd y Cabinet ar y pryd gan ddweud bod ei swyddogion yn gweithio ar broses newydd ar gyfer sefydlu'r ffigurau tai ar gyfer y Fframwaith, gyda'r bwriad o ddarparu ystod o rifau ar ystod o lefelau mewn ffordd gyson. Ychwanegodd y byddai hyn yn ychwanegol at unrhyw nifer sy'n deillio'n lleol a allai lywio'r broses Cynlluniau Datblygu Strategol neu Gynlluniau Datblygu Lleol.

Fframwaith drafft

Cyhoeddodd Llywodraeth Cymru y Fframwaith drafft ar gyfer ymgynghoriad ar 7 Awst 2019. Roedd wedi bwriadu lansio'r ymgynghoriad ym mis Gorffennaf, ond bu **oedi oherwydd isetholiad Brycheiniog a Sir Faesyfed San Steffan** a ddigwyddodd ar 1 Awst. Mae'r ymgynghoriad yn rhedeg am 14 wythnos ac yn cau ar 15 Tachwedd 2019.

Cyhoeddwyd **naw dogfen wahanol** fel rhan o'r ymgynghoriad:

- Drafft o'r Fframwaith Datblygu Cenedlaethol (PDF, 7MB)
    - Fersiwn hawdd ei ddeall (PDF, 39MB)
    - Crynodeb pobl ifanc (PDF, 4MB)
    - **Dogfen ymgynghori (PDF, 280KB).** Mae'r ddogfen ymgynghori'n cysylltu â nifer o strategaethau, papurau ymchwil a chyhoeddiadau eraill sydd wedi llywio'r gwaith o ddatblygu'r Fframwaith.
- Adroddiad ar yr Arfarniad Cynaliadwyedd Integredig (PDF, 5MB).
    - Adroddiad Gwerthuso Cynaliadwyedd Integredig: crynodeb annhechnegol (PDF, 556KB)
- Adroddiad Asesu Rheoliadau Cynefinoedd (PDF, 16MB)
    - **Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd Atodiad A: Ein Tybiaethau a Ffordd o Weithio (PDF, 12MB)**
    - Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd Atodiad B: goblygiadau i rwydwaith Natura 2000 o feysydd blaenoriaeth datblygu ynni solar a gwynt ledled Cymru (PDF, 16MB)

Yn ogystal, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ddiweddariad o'r **Datganiad o Gyfranogiad y Cyhoedd** ym mis Gorffennaf 2019.

Dogfen Fframwaith drafft

Mae pum pennod i'r Fframwaith drafft:

- Mae Pennod 1 yn nodi pwrpas y Fframwaith ac yn disgrifio sut mae'n cyd-fynd â pholisi ehangach Llywodraeth Cymru;
- Mae Pennod 2 yn amlinellu'r heriau a'r cyfleoedd allweddol sy'n wynebu Cymru dros yr 20 mlynedd nesaf;

Drafft y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol: Briff Ymchwil

- Mae Pennod 3 yn rhestru 'canlyniadau'r Fframwaith', sef uchelgeisiau cyffredinol Llywodraeth Cymru ar gyfer sut le fydd Cymru ymhen 20 mlynedd;
- Mae Pennod 4 yn nodi strategaeth ofodol sy'n cynnwys fframwaith polisi ar gyfer materion Cymru gyfan sydd o bwys cenedlaethol a 'diagram strategol' (h.y. map lefel uchel); ac
- Mae Pennod 5 yn pennu strategaeth ar gyfer materion o bwys cenedlaethol yn y tri rhanbarth - gogledd Cymru, canolbarth a de-orllewin Cymru a de-ddwyrain Cymru.

Mae'r Fframwaith drafft yn cynnwys 33 o bolisïau, a nodir ym Mhenodau 4 a 5. Mae grid ar ddiwedd y ddogfen yn dangos y berthynas rhwng polisïau'r Fframwaith a chanlyniadau'r Fframwaith maent yn ceisio eu cyflawni.

Disgrifir canlyniadau a pholisïau'r Fframwaith yn fanylach isod, gydag enghreifftiau eglurhaol o agweddau gofodol polisïau ehangach yn gysylltiedig â'r canlyniadau.

Pennod 3 – Canlyniadau'r Fframwaith

Mae 11 o ganlyniadau Fframwaith ac maent yn seiliedig ar yr 'egwyddorion cynllunio cenedlaethol' a'r 'canlyniadau creu lleoedd cynaliadwy cenedlaethol' a nodir ym Mholisi Cynllunio Cymru. Y rhain yw 'Cymru lle mae pobl yn byw':

1. a gweithio mewn lleoedd cysylltiedig, cynhwysol ac iach;
2. mewn lleoedd gwledig bywiog gyda mynediad at gartrefi, swyddi a gwasanaethau;
3. mewn rhanbarthau unigryw sy'n mynd i'r afael ag anghydraddoldeb iechyd ac economaidd-gymdeithasol trwy dwf cynaliadwy;
4. mewn lleoedd ag Iaith Gymraeg lewyrchus;
5. a gweithio mewn trefi a dinasoedd sy'n ganolbwynt ar gyfer twf cynaliadwy;
6. mewn lleoedd lle mae ffyniant, arloesi a diwylliant yn cael eu hyrwyddo;
7. mewn lleoedd lle mae teithio'n gynaliadwy;
8. mewn lleoedd â seilwaith digidol o'r radd flaenaf;
9. mewn lleoedd sy'n rheoli eu hadnoddau naturiol yn gynaliadwy ac yn lleihau llygredd;
10. mewn lleoedd ag ecosystemau bioamrywiol, gwydn a chysylltiedig; ac
11. mewn lleoedd sydd wedi eu datgarboneiddio.

Pennod 4 - Strategaeth Ofodol (polisïau 1-15)

Cyfeirir at dair 'Ardal Twf Cenedlaethol' yn y Strategaeth Ofodol, a nodir y bydd cyflogaeth a thwf mewn tai newydd ar raddfa fawr yn digwydd yn bennaf yn yr ardaloedd hyn. Yr Ardaloedd Twf Cenedlaethol yw:

- Caerdydd, Casnewydd a'r Cymoedd;
- Bae Abertawe a Llanelli; a
- Wrecsam a Glannau Dyfrdwy.

Nodir 'Ardaloedd Twf Rhanbarthol' llai hefyd, yn yr un modd â chysylltiadau rhyng-drefol, rhanbarthol a rhyngwladol.

Mae'r Strategaeth Ofodol hefyd yn cynnwys polisïau ar gyfer materion o bwysigrwydd cenedlaethol, gan gynnwys ynni adnewyddadwy, tai fforddiadwy, cyfathrebu symudol, rhwydweithiau ecolegol a seilwaith gwefru ar gyfer cerbydau trydan. Crynhoir y polisïau isod.

O safbwynt trafnidiaeth, nododd Gweinidog yr Economi a Thrafnidiaeth, Ken Skates, **ei 'egwyddorion ar gyfer cysylltedd trafnidiaeth gyhoeddus'** ym mis Medi 2019. Dywedodd y Gweinidog: "rwy'n disgwyl i'r egwyddorion hyn gael eu hystyried pan fo cynlluniau seilwaith yn cael eu cynllunio a'r gwasanaethau'n cael eu caffael". Gan ganolbwyntio ar gludiant teithwyr torfol, dywedodd fod rhagor o waith yn cael ei wneud ar 'drafnidiaeth breifat, cludo nwyddau a dulliau eraill'. Roedd y datganiad yn nodi egwyddorion ar lefel 'strategol', 'ranbarthol' a 'threfol/lleol'. Bydd yr egwyddorion yn rhan o Strategaeth Drafnidiaeth Cymru newydd sy'n cael ei datblygu ar hyn o bryd. Cyfeirir at y Strategaeth Drafnidiaeth yn y Fframwaith drafft fel un o'r strategaethau sy'n llywio datblygiad y Fframwaith, sy'n awgrymu perthynas rhwng yr egwyddorion trafnidiaeth gyhoeddus a'r ymagwedd ofodol a nodir yn y Fframwaith.

Tudalen y pecyn 26

Ffigur 1: Strategaeth Ofodol y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol Drafft

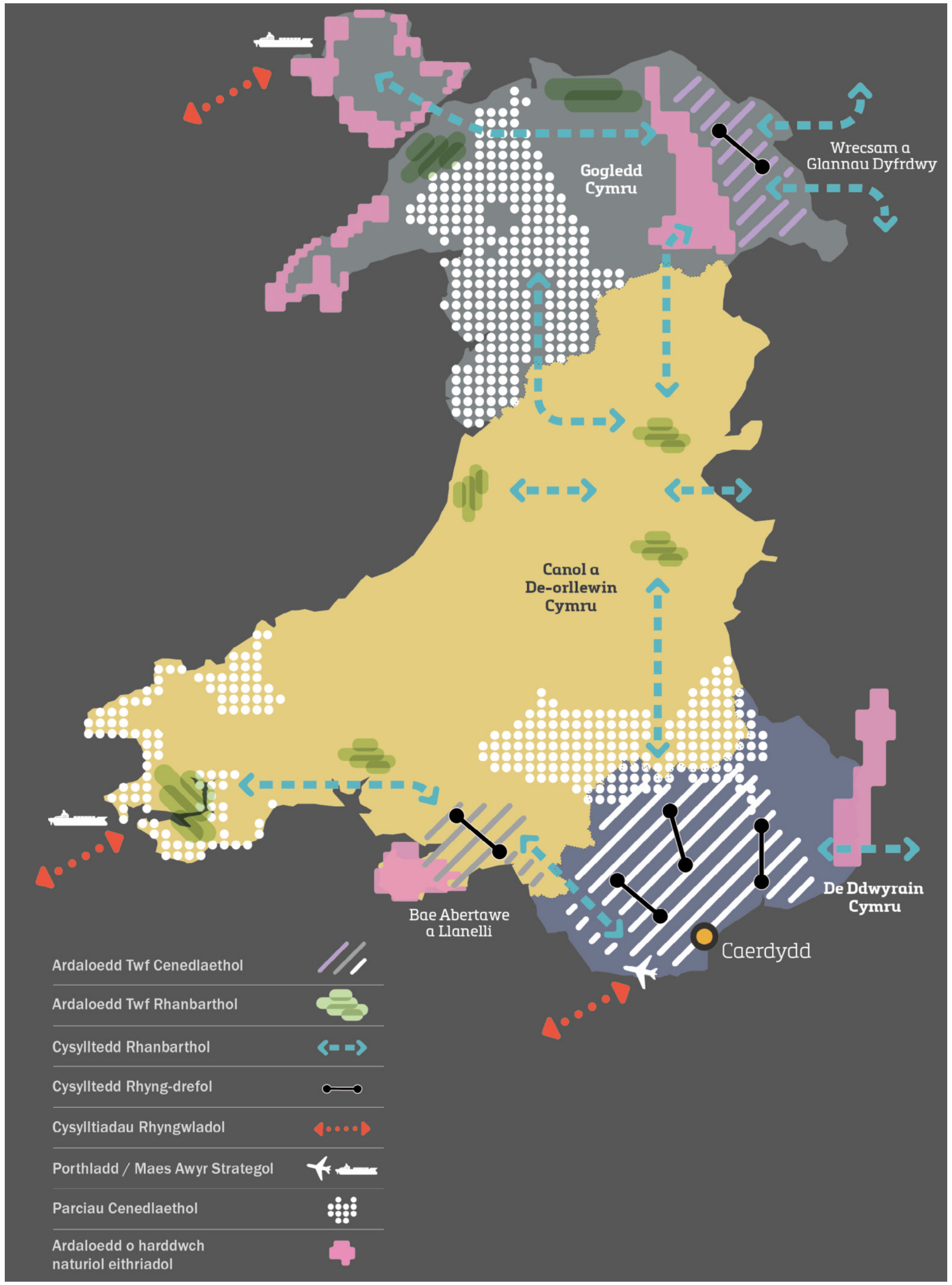

Ffynhonnell: **Fframwaith drafft** (tudalen 25)

Polisi 1 - Twf trefol cynaliadwy - Dylai twf trefol gefnogi trefi a dinasoedd sy'n gryno ac wedi eu gogwyddo o gwmpas canolfannau trefol, trafnidiaeth gyhoeddus integredig a rhwydweithiau teithio llesol.

Ymgynghorodd Llywodraeth Cymru ar Bapur Gwyn, **gwella trafnidiaeth gyhoeddus**, rhwng mis Rhagfyr 2018 a mis Mawrth 2019, a disgwylir y bydd Bil Trafnidiaeth Gyhoeddus (Cymru) yn cael ei gyflwyno yn 2020. Tra bod y Papur Gwyn wedi ymgynghori ar gynigion ar gyfer gwasanaethau bysiau, tacsis a cherbydau hurio preifat a strwythur cynllunio trafnidiaeth llywodraeth leol ranbarthol, awgrymir yn **y datganiad ysgrifenedig** sy'n cyhoeddi canlyniad yr ymgynghoriad y bydd y Bil yn canolbwyntio'n fwy penodol ar wasanaethau bysiau.

Y tu hwnt i gynigion deddfwriaethol, mae gan gorff cyflenwi trafnidiaeth Llywodraeth Cymru, Trafnidiaeth Cymru, **gylch gwaith** i gefnogi trafnidiaeth gyhoeddus integredig, gan gynnwys:

- cyflwyno gwasanaethau rheilffyrdd o dan y fasnachfraint newydd a datblygu Metro De Cymru;
- cefnogi Llywodraeth Cymru yn ei hadolygiad o wasanaethau bysiau a datblygu 'datblygiadau sy'n canolbwyntio ar dramwy' o gwmpas gorsafoedd rheilffordd;
- gwasanaethau tocynnau integredig ac ymateb i'r galw;
- teithio llesol; a
- darparu seilwaith gwefru cerbydau trydan.

Yn ei adroddiad ym mis Mai 2019 ar **Ddatblygu Trafnidiaeth Cymru yn y dyfodol** (PDF 687), nododd **Pwyllgor yr Economi, Seilwaith a Sgiliau** y Cynulliad 'rôl bwysig i Trafnidiaeth Cymru wrth helpu i gydlynu'r gwaith o gynllunio defnydd tir a thrafnidiaeth yng Nghymru i ddarparu rhwydwaith trafnidiaeth integredig'.

Ar hyn o bryd mae Llywodraeth Cymru yn datblygu achos busnes ar gyfer datblygu rôl Trafnidiaeth Cymru yn y dyfodol.

Yn flaenorol, ym mis Mehefin 2018, **amlygodd Pwyllgor yr Economi, Seilwaith a Sgiliau** bwysigrwydd y cysylltiad rhwng polisi cynllunio a chefnogaeth ar gyfer teithio llesol. Ym mis Mai 2019, awgrymodd y Dirprwy Weinidog Economi a Thrafnidiaeth, Lee Waters, fod y **Polisi Cynllunio Cymru diwygiedig yn 'gam mawr ymlaen'** o ran cryfhau canllawiau cynllunio ar gyfer datblygiadau yn y dyfodol i helpu i ategu 'amgylchedd teithio llesol'.

Tudalen y pecyn 27

Drafft y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol: Briff Ymchwil

Polisi 2 - Cefnogi canolfannau trefol - Dylai cynigion ar gyfer cyfleusterau gwasanaethau cyhoeddus newydd ar raddfa sylweddol gael eu lleoli yng nghanol trefi a dinasoedd. Dim ond mewn amgylchiadau eithriadol y dylid eu cymeradwyo mewn mannau eraill.

Polisi 3 - Buddsoddiad cyhoeddus, adeiladau cyhoeddus a thir sy'n eiddo cyhoeddus - Bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio gydag eraill i sicrhau bod datblygiadau ar raddfa sylweddol ar dir sy'n eiddo cyhoeddus wedi eu lleoli yng nghanol trefi a dinasoedd sy'n hygyrch drwy gerdded, beicio a defnyddio trafnidiaeth gyhoeddus. Dylai Cynlluniau Datblygu Strategol a Chynlluniau Datblygu Lleol nodi tir dan berchnogaeth gyhoeddus sy'n briodol i'w ddatblygu.

Polisi 4 - Cefnogi cymunedau gwledig - Y ffordd orau o gynllunio ardaloedd gwledig yw Cynlluniau Datblygu Strategol a Chynlluniau Datblygu Lleol. Dylai'r twf mewn trefi a phentrefi gwledig fod yn briodol ac yn gymesur.

Polisi 5 - Cyflwyno cartrefi fforddiadwy - Bydd Llywodraeth Cymru yn cynyddu nifer y cartrefi fforddiadwy drwy sicrhau bod cyllid yn cael ei ddefnyddio'n fwy effeithiol. Dylai Cynlluniau Datblygu Strategol a Lleol:

> ...ddatblygu fframweithiau polisi cryf sy'n seiliedig ar dystiolaeth er mwyn cyflenwi tai fforddiadwy, gan gynnwys gosod targedau ar gyfer cynlluniau datblygu yn seiliedig ar amcangyfrifon rhanbarthol o'r angen am dai ac asesiadau lleol. Mewn ymateb i anghenion lleol a rhanbarthol, dylent nodi safleoedd ar gyfer datblygiadau a arweinir gan dai fforddiadwy ac ystyried pob cyfle i gynyddu'r cyflenwad o dai fforddiadwy.

Mae'r Fframwaith drafft yn defnyddio cyhoeddiad **Amcangyfrifon o'r angen am dai yng Nghymru fesul deiliadaeth (yn seiliedig ar 2018)** Llywodraeth Cymru sy'n cynnwys nifer o wahanol senarios demograffig. Mae'r Fframwaith drafft yn defnyddio'r amcangyfrif canolog sy'n awgrymu:

- bod angen 114,000 o gartrefi ychwanegol ledled Cymru erbyn 2038;
- yn ystod y pum mlynedd gyntaf (2018/19 i 2022/23), bydd angen 8.300 cartref newydd ar gyfartaledd bob blwyddyn, gydag angen am 57% ohonynt yn ne-ddwyrain Cymru, 24% yng nghanolbarth a de-orllewin Cymru a 19% yng ngogledd Cymru; a
- dylai fforddiadwyedd fod yn ganolbwynt allweddol, gyda 47% o gartrefi newydd yn ystod 2018/19 i 2022/23 angen bod yn dai fforddiadwy (tai cymdeithasol neu rent canolradd). Mae hyn yn cynrychioli 3,900 o dai fforddiadwy ar gyfartaledd a 4,400 o gartrefi marchnad yn flynyddol dros y cyfnod o bum mlynedd.

Mae'n bwysig nodi bod y cyhoeddiad ynghylch amcangyfrifon o'r angen am dai yn datgan bod y ffigurau hyn yn dod gyda'r cafeat **na ddylid eu defnyddio fel targedau tai**, ac yn hytrach y dylent 'fod yn sail ar gyfer trafodaeth ar benderfyniadau polisi'.

Sylwer hefyd mai ffigur sengl yw'r amcangyfrif canolog, yn hytrach na'r ystod o niferoedd y cyfeirir atynt yn y dewis a ffafrir o ran y Fframwaith ac yng ngohebiaeth ddilynol Ysgrifennydd y Cabinet ar y pryd â'r Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Materion Gwledig.

Dadansoddir y ffigurau tai yn ôl y tri rhanbarth yn ddiweddarach yn y Fframwaith drafft, ac fe'u crynhoir yn y tabl isod. Nodir yn y Fframwaith drafft bod 'yr amcangyfrifon hyn yn darparu rhan o'r dystiolaeth a'r cyd-destun y gellir seilio gofynion tai ar gyfer Cynlluniau Datblygu Strategol arnynt' (tudalennau 51, 58 a 66).

Tabl 1: Ffigurau tai rhanbarthol y Fframwaith drafft

Rhanbarth y Fframwaith drafft	Cartrefi ychwanegol sydd eu hangen erbyn 2038	Canran y cartrefi ychwanegol yn y pum mlynedd gyntaf (2018-19 i 2022-23) a ddylai fod yn gartrefi fforddiadwy
Gogledd Cymru	19,400	51%
Canolbarth a de-orllewin Cymru	23,400	44%
De Cymru	71.200	48%

Ffynhonnell: **Fframwaith drafft** (tudalennau 51, 58 a 66), yn seiliedig ar **Amcangyfrifon o'r angen am dai yng Nghymru fesul deiliadaeth (yn seiliedig ar 2018)** Llywodraeth Cymru.

Mae gan Lywodraeth Cymru darged ar wahân i ddarparu 20,000 o dai fforddiadwy yn ystod y Pumed Cynulliad. Mae'r targed hwnnw'n cynnwys 6,000 o gartrefi a ddarperir drwy gynllun Cymorth i Brynu Cymru, er na fyddai'r eiddo hynny yn gyffredinol yn cwrdd â'r diffiniad o dai fforddiadwy a amlinellir yn **Nodyn Cyngor Technegol 2: cynllunio a thai fforddiadwy.**

Comisiynwyd yr **Adolygiad annibynnol o'r cyflenwad o dai fforddiadwy: adroddiad** gan Lywodraeth Cymru, ac fe'i cyhoeddwyd ym mis Mai 2019. Gwnaeth nifer o argymhellion ar gyfer camau gweithredu i gynyddu'r cyflenwad o dai fforddiadwy, a derbyniodd Llywodraeth Cymru pob un ac eithrio un.

Tudalen y pecyn 28

Drafft y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol: Briff Ymchwil

Polisi 6 - Cynllunio mewn Parthau Gweithredu Symudol - Bydd Llywodraeth Cymru yn nodi 'Parthau Gweithredu Symudol' sy'n canolbwyntio ar ardaloedd sydd heb lawer o ddarpariaeth neu ddim darpariaeth o gwbl, a lle mae galw am seilwaith newydd. Yn y parthau hyn, dylai Awdurdodau Cynllunio Lleol a gweithredwyr telathrebu weithio gyda'i gilydd i gynyddu darpariaeth symudol drwy nodi lleoliadau ar gyfer offer a seilwaith newydd. Rhoddir cryn bwyslais ar yr angen i gynyddu'r ddarpariaeth, gyda rhagdybiaeth o blaid seilwaith telathrebu symudol newydd, ar yr amod nad oes unrhyw effaith niweidiol sylweddol ar y dirwedd.

Cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ei **Chynllun gweithredu ffonau symudol** ym mis Hydref 2017. Nodir yn y cynllun sut bydd Llywodraeth Cymru yn defnyddio'r ysgogiadau datganoledig sydd ar gael iddi – fel cynllunio ac ardrethi busnes - yn ogystal â gweithio gyda'r diwydiant ffonau symudol ac Ofcom (y rheolydd cyfathrebu) i wella darpariaeth symudol.

Polisi 7 - Cerbydau allyriadau isel iawn - Bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda Llywodraeth y Deyrnas Unedig ac eraill i gynllunio ar gyfer cyflwyno seilwaith gwefru cerbydau trydan a'i weithredu, gan gynnwys creu rhwydwaith o bwyntiau gwefru cyflym ledled Cymru.

Nodir yn y Fframwaith drafft hefyd y **bydd Llywodraeth Cymru yn llunio strategaeth ar gyfer seilwaith gwefru trydan**, ond nid yw'n nodi amserlen ar gyfer gwneud hynny.

Dywedodd Llywodraeth Cymru wrth Bwyllgor yr Economi, Seilwaith a Sgiliau mewn tystiolaeth i'w **ymchwiliad i seilwaith gwefru cerbydau trydan** ei bod yn bwriadu defnyddio Trafnidiaeth Cymru i gaffael seilwaith gwefru. Byddai'r broses hon yn cynnwys Llywodraeth Cymru yn pennu'r gyllideb a'r prif amcanion, ac yn gwahodd cynigion i gyflawni.

Polisi 8 - Fframwaith strategol ar gyfer gwella bioamrywiaeth a sicrhau bod ecosystemau yn wydn - Bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio gydag eraill i nodi:

- ardaloedd y gellid eu diogelu fel rhwydweithiau ecolegol am y gallent fod yn bwysig o ran addasu i newid yn yr hinsawdd a phwysau eraill, o ran adfer neu greu cynefinoedd, neu sy'n darparu gwasanaethau ecosystemau; a
- chyfleoedd lle gellid manteisio i'r eithaf ar seilwaith gwyrdd strategol fel rhan o gynigion datblygu.

Dylai'r safleoedd hyn gael eu cynnwys mewn Cynlluniau Datblygu Strategol a Chynlluniau Datblygu Lleol ac, ym mhob achos, dylai cynigion datblygu ddangos camau gweithredu tuag at wella bioamrywiaeth a sicrhau bod ecosystemau yn wydn.

Nodir hefyd yn y Fframwaith drafft y bydd meysydd blaenoriaeth ar gyfer gweithredu a nodwyd mewn Datganiadau Ardal yn ystyriaethau cynllunio perthnasol, a dylai Cynlluniau Datblygu Strategol/Cynlluniau Datblygu Lleol nodi polisïau i ddiogelu'r ardaloedd hyn.

Mae Cyfoeth Naturiol Cymru ar hyn o bryd yn paratoi'r rownd gyntaf o Ddatganiadau Ardal. Mae angen Datganiadau Ardal yn unol â *Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016* ac maent yn adroddiadau ar sail lleoedd a fydd yn nodi risgiau, cyfleoedd a blaenoriaethau sy'n ymwneud â **rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy**. Eu bwriad yw hyrwyddo gweithio mewn partneriaeth ym mhob maes a byddant yn nodi cyrff cyhoeddus penodol wrth fynd i'r afael â heriau sy'n ymwneud â rheoli adnoddau naturiol. Disgwylir i'r Datganiadau Ardal gael eu cyhoeddi ym mis Mawrth 2020.

Polisi 9 - Coedwig genedlaethol - Bydd Llywodraeth Cymru yn nodi safleoedd a mecanweithiau i ddatblygu coedwig genedlaethol, a bydd yn ategu camau gweithredu i ddiogelu lleoliadau arfaethedig.

Nodir yn y Fframwaith drafft bod coedwig genedlaethol yn debygol o gael ei gwasgaru ar draws nifer o leoliadau, a bydd yn helpu i gyflawni targed Llywodraeth Cymru o blannu o leiaf 2,000 hectar o goetir newydd yn flynyddol o 2020, fel y nodir yn ei **strategaeth Coetiroedd i Gymru.**

Polisïau ynni a gwresogi (Polisïau 10-15)

Nodir pum polisi yn y Fframwaith drafft sy'n ymwneud ag ynni adnewyddadwy a Rhwydweithiau Gwresogi Ardaloedd. Nodir bod gan Lywodraeth Cymru 'ymagwedd goleuadau traffig' at bolisi ar brosiectau ynni adnewyddadwy gwynt a solar ar raddfa fawr:

- **Coch**: Nid yw datblygu ynni gwynt a solar ar raddfa fawr yn briodol o fewn Parciau Cenedlaethol ac Ardaloedd o Harddwch Naturiol Eithriadol (AHNE).
- **Ambr**: Ardaloedd nad ydynt o fewn yr Ardaloedd Blaenoriaeth ar gyfer ynni solar a gwynt. Ni fydd cefnogaeth benodol gan Lywodraeth Cymru i'r rhain, a bydd cynigion yn cael eu penderfynu ar sail eu rhinweddau unigol.

- **Gwyrdd**: Ardaloedd Blaenoriaeth ar gyfer ynni solar a gwynt lle mae rhagdybiaeth o blaid datblygu a lle derbynnir yr egwyddor o newid tirwedd.

Mewn '**adolygiad strategol o dirwedd ac effaith weledol**', a baratowyd ar ran Llywodraeth Cymru, nodwyd yr Ardaloedd Blaenoriaeth fel y lleoliadau mwyaf priodol i ddygymod â newid tirwedd.

Nodir yn y Fframwaith drafft y bydd dod â màs critigol o ddatblygiadau adnewyddadwy at ei gilydd yn yr Ardaloedd Blaenoriaeth yn datblygu'r achos dros seilwaith grid newydd wedi ei atgyfnerthu.

Polisi 10 - Ynni gwynt a solar mewn Ardaloedd Blaenoriaeth - Mae Llywodraeth Cymru yn cefnogi datblygiadau ynni gwynt a solar ar raddfa fawr yn yr Ardaloedd Blaenoriaeth y mae wedi eu nodi. Mae rhagdybiaeth o blaid datblygu ar gyfer y cynlluniau hyn a 'derbyniad cysylltiedig o newid tirwedd'.

Wrth bennu ceisiadau cynllunio ar gyfer datblygu ynni gwynt a solar ar raddfa fawr mewn Ardaloedd Blaenoriaeth, priodolir gwerth sylweddol i gyfraniad y cynnig at leihau allyriadau nwyon tŷ gwydr Cymru a chyrraedd targedau datgarboneiddio ac ynni adnewyddadwy. Rhaid i geisiadau cynllunio hefyd ddangos sut gwnaed y mwyaf o fuddion cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol lleol a sut y **lleihawyd** effeithiau andwyol ar y canlynol:

- tirwedd ac effaith weledol;
- effeithiau cronnus;
- lleoliadau Parciau Cenedlaethol ac AHNE;
- goruchafiaeth weledol, cryndod cysgodol, effeithiau golau wedi ei adlewyrchu neu sŵn;
- aflonyddwch electromagnetig i'r systemau cyfathrebu presennol; a'r
- asedau gwarchodedig a ganlyn a nodwyd:
  - asedau archeolegol, pensaernïol neu hanesyddol;
  - safleoedd cadwraeth natur a rhywogaethau; ac
  - adnoddau naturiol neu warchodfeydd.

Mae *Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016* wedi ymrwymo Llywodraeth Cymru i ostwng allyriadau 80% erbyn 2050. Ym mis Mehefin 2019, nododd y Gweinidog Ynni, Cynllunio a Materion Gwledig, Lesley Griffiths, **gynllun Llywodraeth Cymru** i gyflwyno rheoliadau pellach, gan ymrwymo Cymru i ostwng allyriadau 95% erbyn 2050, gydag uchelgais i gyflawni allyriadau sero net. Yn **Cymru carbon isel,** noda

Llywodraeth Cymru amrywiaeth o bolisïau a chynigion sy'n ymwneud ag ynni adnewyddadwy, gan gynnwys:

- cyflawni targedau ynni adnewyddadwy;
    - Cynhyrchu 70% o ddefnydd trydan Cymru o ynni adnewyddadwy erbyn 2030;
    - 1GW o gapasiti trydan adnewyddadwy yng Nghymru i fod dan berchnogaeth leol erbyn 2030;
    - Prosiectau ynni adnewyddadwy i gael rhywfaint o berchnogaeth leol o leiaf o 2020 ymlaen.
- datblygu llwybrau i'r farchnad ar gyfer technolegau adnewyddadwy; ac
- ymchwilio i'r potensial ar gyfer buddsoddi a dulliau newydd o gynhyrchu ynni.

Nodir yn y Fframwaith drafft nad yw'r holl ardal yn yr Ardaloedd Blaenoriaeth yn addas ar gyfer cynhyrchu ynni adnewyddadwy; dylid ystyried effeithiau cronnus a dylid eithrio safleoedd Natura 2000.

Tudalen y pecyn 30

Mae **Natura 2000** yn rhwydwaith o ardaloedd gwarchodedig ledled yr Undeb Ewropeaidd. Ei nod yw sicrhau goroesiad hirdymor rhywogaethau a chynefinoedd mwyaf gwerthfawr a'r rhai sydd fwyaf dan fygythiad yn Ewrop, a restrir o dan **Gyfarwyddeb Cynefinoedd yr Undeb Ewropeaidd a Chyfarwyddeb Adar yr Undeb Ewropeaidd.**

Nodir yn y Fframwaith drafft y **cynhyrchir canllawiau ar ddatblygu cynlluniau ynni gwynt ac ynni'r haul ar y lan mewn Ardaloedd Blaenoriaeth**. Ni ddarperir amserlen ar gyfer datblygu'r canllaw hwn.

Bydd gweithredu datblygiadau yn y Meysydd Blaenoriaeth yn cael ei fonitro yn unol â thargedau ynni adnewyddadwy Llywodraeth Cymru.

Polisi 11 - Ynni gwynt a solar y tu allan i'r Ardaloedd Blaenoriaeth - Y tu allan i'r Ardaloedd Blaenoriaeth, rhaid i geisiadau cynllunio ar gyfer datblygiadau ynni gwynt a solar ar raddfa fawr ddangos sut mae buddion cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol lleol wedi eu cynyddu i'r eithaf ac **nad oes effeithiau andwyol annerbyniol** ar yr un meini prawf a restrir ym Mholisi 10.

Polisi 12 - Ynni gwynt a solar mewn Parciau Cenedlaethol ac Ardaloedd o Harddwch Naturiol Eithriadol - Nid yw datblygiadau ynni gwynt a solar ar raddfa fawr yn dderbyniol yn yr ardaloedd hyn.

Drafft y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol: Briff Ymchwil

Polisi 13 - Datblygiadau ynni adnewyddadwy eraill - Bydd cynigion ar gyfer cynlluniau arall i gynhyrchu ynni adnewyddadwy ar raddfa fawr yn cael eu penderfynu yn unol â'r meini prawf a nodir ym Mholisi 11.

Nodir yn y Fframwaith drafft bod ffynonellau ynni adnewyddadwy heblaw gwynt a solar yn cael eu cefnogi mewn egwyddor a bod **Llywodraeth Cymru yn paratoi 'Atlas Ynni' i nodi cyfleoedd ar gyfer pob math o brosiectau adnewyddadwy**. Ni ddarperir amserlen ar gyfer datblygu'r Atlas Ynni.

Ffigur 2: Ynni Gwynt a Solar mewn Ardaloedd Blaenoriaeth yn y Fframwaith Drafft

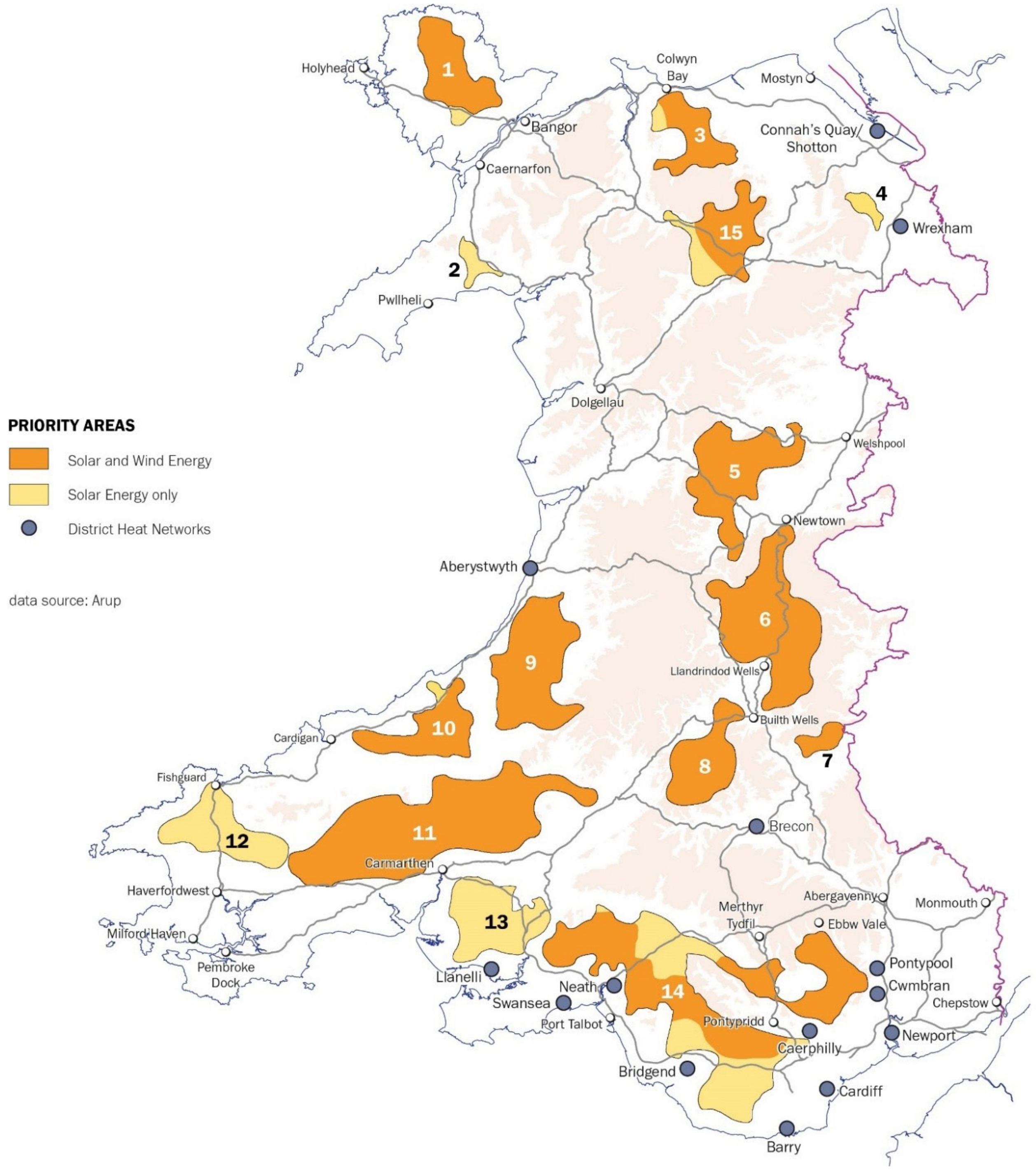

Ffynhonnell: **Fframwaith drafft** (tudalen 42)

Polisi 14 – Ardaloedd Blaenoriaeth ar gyfer Rhwydweithiau Gwresogi Ardal
O fewn Ardaloedd Blaenoriaeth ar gyfer Rhwydweithiau Gwresogi Ardal, dylai Awdurdodau Cynllunio Lleol nodi cyfleoedd ar gyfer Rhwydweithiau Gwresogi Ardal a sicrhau eu bod wedi eu hintegreiddio o fewn datblygiadau newydd a phresennol.

Mae **Rhwydweithiau Gwresogi Ardal** yn ddull o gyflenwi gwres a dŵr poeth i sawl adeilad o ffynhonnell wres ganolog. Nodir yn y Fframwaith drafft y gallant fod y ffordd fwyaf effeithiol o ddarparu gwres carbon isel, yn enwedig mewn ardaloedd trefol.

Polisi 15 - Uwchgynllunio ar gyfer Rhwydweithiau Gwresogi Ardal - Dylai datblygiadau defnydd cymysg ar raddfa fawr, lle bo hynny'n ymarferol, gael Rhwydwaith Gwresogi Ardal. Dylai ceisiadau cynllunio ar gyfer datblygiad o'r fath baratoi Uwchgynllun Ynni i sefydlu ai Rhwydwaith Gwresogi Ardal yw'r dewis cyflenwi ynni mwyaf effeithiol a, lle bo hynny'n ymarferol, ei weithredu.

Nodir yn y Fframwaith drafft y dylai cynigion, ar y lleiaf, ar gyfer datblygiadau defnydd cymysg o 100 annedd neu ragor ystyried y potensial ar gyfer Rhwydwaith Gwresogi Ardal, er bod potensial iddynt fod yn is na'r trothwy hwn.

Pennod 5 - Y rhanbarthau (polisïau 16-33)

Polisi 16 - Polisïau strategol ar gyfer cynllunio rhanbarthol - Mae Llywodraeth Cymru yn mynnu bod Cynlluniau Datblygu Strategol yn cael eu cyflwyno ym mhob un o'r tri rhanbarth. Ar gyfer y rhanbarth perthnasol, dylai Cynllun Datblygu Strategol sefydlu:

- strategaeth ofodol;
- hierarchaeth aneddiadau;
- y ddarpariaeth dai a'r gofyniad tai;
- anghenion y gymuned sipsiwn a theithwyr;
- y ddarpariaeth gyflogaeth;
- yr ardaloedd gofodol ar gyfer tai strategol a thwf cyflogaeth, ynni adnewyddadwy ac nodi lleiniau gleision, coridorau gwyrdd a thirweddau o bwysigrwydd cenedlaethol;
- lleoliad gwasanaethau allweddol, trafnidiaeth a seilwaith cysylltedd;
- fframwaith ar gyfer rheoli adnoddau naturiol ac asedau diwylliannol yn gynaliadwy;

- rhwydweithiau ecolegol a chyfleoedd i amddiffyn neu wella cysylltedd y rhwydweithiau hyn; a
- fframwaith cydgysylltiedig ar gyfer echdynnu mwynau a'r economi gylchol, gan gynnwys trin a gwaredu gwastraff.
- Dylai Cynlluniau Datblygu Strategol hefyd lunio a chael eu llunio gan strategaethau rhanbarthol eraill fel cynlluniau datblygu economaidd rhanbarthol Llywodraeth Cymru a'r bargeinion dinesig a bargeinion twf: **Bargen Twf Gogledd Cymru; Bargen Ddinesig Bae Abertawe**; a **Bargen Ddinesig Prifddinas-Ranbarth Caerdydd.**
- Yng **Nghynllun Gweithredu ar yr Economi** Llywodraeth Cymru, a gyhoeddwyd ym mis Rhagfyr 2017, nodir cynlluniau i ddatblygu model datblygu economaidd â ffocws rhanbarthol sy'n mynd i'r afael ag anghydraddoldebau rhanbarthol. Nodir yn y cynllun gweithredu:

> Rydym wedi penodi Prif Swyddogion Rhanbarthol i arwain pob un o'r tri rhanbarth. Nhw fydd llais y rhanbarthau hynny yn y llywodraeth, a byddant yn anfon gwybodaeth leol atom er mwyn inni fedru teilwra'n ffordd o weithio. Yr hyn a fydd yn hollbwysig yw y byddant yn arwain, yn cydgysylltu ac yn cynllunio gwaith ar draws y rhanbarth ac yn sicrhau cysondeb. **Bydd hyn yn cynnwys dod â phartneriaid ynghyd i ddatblygu ac i gyflawni cynlluniau busnes a fydd yn nodi blaenoriaethau a chyfleoedd rhanbarthol.**
> [Pwyslais Ymchwil y Senedd]
>
> Bydd y Prif Swyddogion Rhanbarthol yn gweithio gydag eraill i harneisio manteision y Fargen Ddinesig a'r Fargen Twf sydd wrthi'n cael eu datblygu, a hefyd fanteision Banc Datblygu newydd Cymru a'r Partneriaethau Sgiliau Rhanbarthol.
>
> ... Wrth inni newid i'r model hwn o ddatblygu'r economi ar sail ranbarthol, bydd hynny'n dod â manteision i'w ganlyn, gan gynnwys:
>
> ◊ Y gallu i gydgysylltu gwaith cynllunio ym maes datblygu economaidd.
>
> ◊ Cadwyni cyflenwi lleol a rhanbarthol cryfach.
>
> ◊ Trafnidiaeth fwy integredig.
>
> ◊ Y gallu i gynllunio'n strategol ar amryfal faterion yn amrywio o ddefnydd tir, i dai, i sgiliau.
>
> ◊ Y gallu i gydweithio mwy ar yr economi ac ar draws ffiniau, a hynny mewn ffyrdd a fydd yn ategu'i gilydd.

- **Nid yw'r cynlluniau busnes rhanbarthol wedi eu cyhoeddi eto**. Fodd bynnag, pan holwyd am hyn **ym Mhwyllgor yr Economi, Seilwaith a Sgiliau ym mis Gorffennaf 2019,** dywedodd Gweinidog yr Economi a Thrafnidiaeth, Ken Skates, y bydd 'fframweithiau neu gynlluniau'n cael eu cyhoeddi erbyn diwedd y flwyddyn galendr hon'.

Gogledd Cymru (Polisïau 17-22)

Polisi 17 - Wrecsam a Glannau Dyfrdwy - Wrecsam a Glannau Dyfrdwy yw'r prif ffocws ar gyfer twf a buddsoddiad rhanbarthol. Dylid cynnal a gwella eu rôl yn rhanbarth gogledd Cymru ac ardaloedd trawsffiniol gorllewin Swydd Gaer a Chaer a Dinas-Ranbarth Lerpwl.

Dylai'r Cynllun Datblygu Strategol a'r Cynlluniau Datblygu Lleol yn y rhanbarth gydnabod Wrecsam a Glannau Dyfrdwy fel y canolbwynt ar gyfer tai strategol a thwf economaidd, gwasanaethau a chyfleusterau hanfodol, gweithgynhyrchu uwch, trafnidiaeth a seilwaith digidol.

Bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio gydag awdurdodau trawsffiniol i hyrwyddo rôl strategol Wrecsam a Glannau Dyfrdwy a sicrhau bod penderfyniadau buddsoddi allweddol yn ategu Wrecsam a Glannau Dyfrdwy a'r rhanbarth ehangach.

Polisi 18 - Aneddiadau arfordirol gogledd Cymru - Y 'bwa arfordirol adeiledig' o Gaernarfon i Lannau Dyfrdwy yw'r canolbwynt ar gyfer 'twf a reolir'. Dylai'r Cynlluniau Datblygu Strategol a'r Cynllun Datblygu Lleol yn y rhanbarth gydnabod rôl y coridor hwn fel canolbwynt ar gyfer tai, cyflogaeth a gwasanaethau allweddol.

Yn ogystal, nodir yn y Fframwaith drafft bod darparu tai newydd yn dasg bwysig yn y broses gynllunio ranbarthol. Mae'n cyflwyno amcangyfrifon canolog Llywodraeth Cymru ar gyfer rhanbarth gogledd Cymru fel **19,400 o gartrefi ychwanegol erbyn 2038. Yn ystod y pum mlynedd gyntaf (2018-19 i 2022-23), dylai 51% o'r cartrefi ychwanegol sydd eu hangen fod yn gartrefi fforddiadwy**.

Polisi 19 – Lleiniau gleision yng ngogledd Cymru - Dylai'r Cynllun Datblygu Strategol sefydlu lleiniau gleision i reoli ffurfiad a thwf trefol, yn enwedig o gwmpas Wrecsam a Glannau Dyfrdwy ac yng nghyd-destun y llain las bresennol yng ngorllewin Swydd Gaer a Chaer.

Polisi 20 - Porthladd Caergybi - Bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda gweithredwyr porthladdoedd ac eraill i sicrhau bod rôl strategol y porthladd fel porth yn cael ei chynnal a'i gwella. Mae hyn yn cynnwys gwella capasiti ar gyfer llongau mordeithio. Dylid rheoli datblygiadau newydd o gwmpas y porthladd yn ofalus er mwyn peidio â chyfaddawdu ar newidiadau ac ehangu yn y dyfodol.

Datblygodd Stena Line a Llywodraeth Cymru uwchgynllun wedi ei adnewyddu ar gyfer Porthladd Caergybi yn 2018. Fodd bynnag, nid yw'r ddogfen wedi ei chyhoeddi.

Polisi 21 - Cysylltiadau trafnidiaeth â gogledd-orllewin Lloegr - Bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio gydag awdurdodau lleol a rhanbarthol yng ngogledd Cymru a gogledd-orllewin Lloegr i sicrhau buddsoddiadau trafnidiaeth, gan gynnwys ym **Metro Gogledd Cymru** a chryfhau cysylltiadau trafnidiaeth trawsffiniol. Dylai'r Cynllun Datblygu Strategol a'r Cynlluniau Datblygu Lleol gefnogi gwell cysylltiadau trafnidiaeth rhwng gogledd Cymru, Caer, Lerpwl a Manceinion, a chynllunio twf i wneud y mwyaf o'r cyfleoedd sy'n deillio o gysylltedd rhanbarthol gwell.

Ochr yn ochr â chynlluniau ar gyfer Metro Gogledd Cymru, ym mis Chwefror 2019 **cyhoeddodd Llywodraeth Cymru** bod Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth wedi ei ddiweddaru wedi cael ei lofnodi gyda chorff is-genedlaethol **Transport for the North** yn Lloegr i gryfhau cysylltiadau trafnidiaeth trawsffiniol. Mae'r cytundeb yn cynnwys sefydlu 'Fforwm Trafnidiaeth Cymru a gorllewin Lloegr' i ddod â rhanddeiliaid allweddol ynghyd gan gynnwys Llywodraethau Cymru a'r Deyrnas Unedig, a Transport for the North.

Polisi 22 – Gogledd-orllewin Cymru ac ynni - Mae gogledd-orllewin Cymru yn lleoliad ar gyfer datblygu a buddsoddi mewn ynni newydd. Dylai datblygiadau o'r fath gefnogi cymunedau, darparu swyddi a buddsoddiad mewn hyfforddiant a sgiliau, a gweithio gyda phrifysgolion a busnesau ledled y rhanbarth a gogledd-orllewin Lloegr i gydlynu a gwneud y mwyaf o fuddsoddiad newydd.

Wrth bennu ceisiadau am orsafoedd cynhyrchu ynni niwclear, dylid ystyried yr angen i gynhyrchu ynni anadnewyddadwy ymhellach, eu cyfraniad tuag at gymysgedd ynni Cymru, eu heffeithiau ar yr amgylchedd naturiol a hanesyddol a'u buddion economaidd.

Mae'r Fframwaith drafft hefyd yn cadarnhau cefnogaeth Llywodraeth Cymru i fenter **North West Nuclear Arc**, sy'n weledigaeth ar y cyd (gyda Llywodraeth y Deyrnas Unedig, prifysgolion a'r **Labordy Niwclear Cenedlaethol**) ar gyfer gwireddu buddion y sector ynni niwclear i gymunedau lleol. Mae'r 'Arc' yn ymestyn o ogledd Cymru drwy Swydd Gaer, Dinas-ranbarth Sheffield, Manceinion Fwyaf a Swydd Gaerhirfryn, i Cumbria. Y safleoedd allweddol yng ngogledd Cymru yw Wylfa a Thrawsfynydd.

Mae'r Fframwaith drafft hefyd yn cyfeirio at **Raglen Ynys Ynni Ynys Môn.**

Canolbarth a gorllewin Cymru (Polisïau 23-26)

Polisi 23 - Bae Abertawe a Llanelli - Bae Abertawe a Llanelli fydd y prif ganolbwynt ar gyfer twf a buddsoddiad ar raddfa ranbarthol. Dylai'r Cynllun Datblygu Strategol

Drafft y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol: Briff Ymchwil

a'r Cynlluniau Datblygu Lleol gydnabod Bae Abertawe a Llanelli fel canolbwynt twf strategol, gwasanaethau a chyfleusterau hanfodol, trafnidiaeth a seilwaith digidol.

Bydd Llywodraeth Cymru yn hyrwyddo rôl strategol Bae Abertawe a Llanelli ac yn sicrhau bod penderfyniadau buddsoddi allweddol yn cefnogi'r ardal a'r rhanbarth ehangach.

Polisi 24 - Canolfannau rhanbarthol - Caerfyrddin, Llandrindod, y Drenewydd, Aberystwyth a'r pedair 'tref porthladd' (Aberdaugleddau, Hwlffordd, Penfro a Doc Penfro) fydd canolbwynt twf a reolir. Dylai'r Cynlluniau Datblygu Strategol a'r Cynllun Datblygu Lleol gydnabod rolau'r trefi hyn fel canolbwynt tai, cyflogaeth a gwasanaethau allweddol.

Mae amcangyfrifon canolog Llywodraeth Cymru ar gyfer rhanbarth canolbarth a gorllewin Cymru yn nodi y **bydd angen 23,400 o gartrefi ychwanegol erbyn 2038. Yn ystod y pum mlynedd gyntaf (2018-19 i 2022-23), dylai 44% o'r cartrefi ychwanegol sydd eu hangen fod yn gartrefi fforddiadwy.**

Polisi 25 - Dyfrffordd y Ddau Gleddau - Mae Llywodraeth Cymru yn cefnogi gweithrediadau parhaus a datblygiadau yn y dyfodol yn **Nyfrffordd y Ddau Gleddau** yn ne Sir Benfro. Dylai'r Cynllun Datblygu Strategol a'r Cynllun Datblygu Lleol gefnogi ei dwf a cheisio sicrhau'r buddion mwyaf posibl i'r rhanbarth a Chymru gyfan. Bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio gydag eraill i gefnogi datblygiadau newydd priodol.

Polisi 26 - Metro Bae Abertawe - Mae Llywodraeth Cymru yn cefnogi'r ymdrechion i ddatblygu Metro Bae Abertawe a bydd yn gweithio gydag eraill i hwyluso'r gwaith o'i gyflawni. Dylai'r Cynllun Datblygu Strategol a'r Cynlluniau Datblygu Lleol gefnogi'r cynllun a chynllunio twf i wneud y mwyaf o gyfleoedd sy'n deillio o well cysylltedd rhanbarthol.

Mae Llywodraeth Cymru **wedi darparu cyllid o'i Chronfa Drafnidiaeth Leol** i Gyngor Dinas Abertawe i gefnogi datblygu'r achos busnes dros Fetro de-orllewin Cymru.

De-ddwyrain Cymru (Polisïau 27-33)

Polisi 27 - Caerdydd - Bydd Caerdydd yn cadw ac yn ehangu ei rôl fel y brif ganolfan genedlaethol ar gyfer diwylliant, chwaraeon, hamdden, y cyfryngau, yr economi gyda'r nos a chyllid.

Mae Llywodraeth Cymru yn cefnogi'r 'datblygiad rhanbarthol sy'n mynd i'r afael â'r cyfleoedd a'r heriau sy'n codi o leoliad daearyddol Caerdydd a'i swyddogaethau fel prifddinas'. Mae Llywodraeth Cymru yn cefnogi statws Caerdydd fel 'dinas sy'n gystadleuol yn rhyngwladol' ac un o **Ddinasoedd craidd y Deyrnas Unedig.**

Polisi 28 - Casnewydd - Casnewydd yw'r canolbwynt ar gyfer twf a buddsoddiad rhanbarthol, a dylai chwarae rôl strategol gynyddol yn y rhanbarth. Dylai'r Cynllun Datblygu Strategol a'r Cynlluniau Datblygu Lleol gydnabod Casnewydd fel canolbwynt ar gyfer tai strategol a thwf economaidd, gwasanaethau a chyfleusterau hanfodol, trafnidiaeth a seilwaith digidol.

Dylid rheoli datblygiad yn y rhanbarth ehangach i ategu twf Casnewydd. Bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio gydag awdurdodau yn y rhanbarth ac yn Lloegr i hyrwyddo rôl strategol Casnewydd a sicrhau bod penderfyniadau buddsoddi allweddol yng Nghymru a Lloegr yn cefnogi Casnewydd a'r rhanbarth ehangach.

Polisi 29 – Blaenau'r Cymoedd - Dylid cynnal gwaith adfywio a buddsoddi cydgysylltiedig yn ardal Blaenau'r Cymoedd i gynyddu ffyniant a mynd i'r afael ag anghydraddoldebau cymdeithasol. Bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio gydag eraill i gefnogi buddsoddiad, gan gynnwys yn y sector gweithgynhyrchu, ac i sicrhau ymagwedd ranbarthol at fynd i'r afael â'r materion.

Rhaid i'r Cynllun Datblygu Strategol a'r Cynlluniau Datblygu Lleol ledled y rhanbarth nodi sut gallant gynorthwyo ardal Blaenau'r Cymoedd i sicrhau rhagor o ffyniant, cefnogi adfywio a gwella llesiant.

Mae amcangyfrifon canolog Llywodraeth Cymru ar gyfer rhanbarth de-ddwyrain Cymru yn nodi y **bydd angen 71,200 o gartrefi ychwanegol erbyn 2038. Yn ystod y pum mlynedd gyntaf (2018-19 i 2022-23), dylai 48% o'r cartrefi ychwanegol sydd eu hangen fod yn gartrefi fforddiadwy**.

Polisi 30 – Lleiniau gleision yn ne-ddwyrain Cymru - Rhaid i'r Cynllun Datblygu Strategol nodi lleiniau gleision i reoli ffurf a thwf trefol yn ne-ddwyrain Cymru, yn enwedig o gwmpas Casnewydd a rhan ddwyreiniol y rhanbarth. Dylai hyn ystyried perthynas unrhyw lain las newydd â'r llain las o gwmpas Bryste.

Polisi 31 - Twf mewn aneddiadau cynaliadwy sy'n canolbwyntio ar dramwy - Dylai datblygiad a thwf yn y rhanbarth ganolbwyntio ar fannau sydd â chysylltedd teithio llesol a thrafnidiaeth gyhoeddus da. Dylai'r datblygiadau ganolbwyntio ar dir yn agos at orsafoedd rheilffordd a Metro'r prif reilffordd newydd a'r rheilffyrdd yr ymroddwyd i'w cyflawni.

Dylai'r Cynllun Datblygu Strategol a'r Cynlluniau Datblygu Lleol gynllunio twf i wneud y mwyaf o'r cyfleoedd sy'n deillio o well cysylltedd rhanbarthol. Bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio gydag eraill i alluogi'r gwaith o gyflwyno **Metro De Cymru.**

Polisi 32 - Maes Awyr Caerdydd - Dylai'r maes awyr ddatblygu a thyfu. Cefnogir cynigion i ehangu capasiti, i ddarparu cyfleusterau maes awyr a gwasanaethau teithwyr newydd a gwell, ac i wella cysylltiadau trafnidiaeth â'r maes awyr. Cefnogir gwelliannau i hygyrchedd, a dylent flaenoriaethu symudiad moddol o geir preifat i ddulliau trafnidiaeth cynaliadwy, gan gynnwys trafnidiaeth gyhoeddus.

Cefnogir datblygu tir ger Maes Awyr Caerdydd sy'n rhan o'r Parth Menter lle mae hynny'n ategu swyddogaethau'r maes awyr. Dylid rheoli datblygiadau newydd o gwmpas y maes awyr i sicrhau na fydd cyfyngiadau ar ehangu a newid yn y maes awyr yn y dyfodol.

Mae Maes Awyr Caerdydd wedi cyhoeddi **Uwchgynllun 2040 Maes Awyr Caerdydd** gan nodi 'cynlluniau uchelgeisiol ar gyfer twf dros yr 20 mlynedd nesaf i ddod yn borth allweddol i'r Deyrnas Unedig'.

Polisi 33 - Parc Rhanbarthol y Cymoedd - Dylai'r Cynllun Datblygu Strategol a'r Cynlluniau Datblygu Lleol ymgorffori egwyddorion **Parc Rhanbarthol y Cymoedd** newydd yn eu fframweithiau cynllunio. Bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio gydag eraill i gefnogi'r parc rhanbarthol a chynyddu cyfleoedd ar gyfer datblygiadau newydd.

Gwerthusiad Cynaliadwyedd Integredig

Mae'r Fframwaith drafft wedi bod yn destun Gwerthusiad Cynaliadwyedd Integredig. **Cyhoeddwyd adroddiad llawn** (PDF, 5MB) a **chrynodeb annhechnegol** (PDF, 556KB). Nod y Gwerthusiad Cynaliadwyedd Integredig yw bodloni gofynion **Cyfarwyddeb Asesu Amgylcheddol Strategol yr Undeb Ewropeaidd** ac mae'n cynnwys nifer o asesiadau statudol ac anstatudol eraill.

Mae'n broses ailadroddol sy'n asesu'r Fframwaith sy'n dod i'r amlwg yn erbyn fframwaith o 17 mater amcanion cymdeithasol, economaidd, diwylliannol ac amgylcheddol. Daeth adroddiad Gwerthusiad Cynaliadwyedd Integredig ar y Fframwaith drafft i'r casgliadau a ganlyn:

- byddai disgwyl i'r Strategaeth Ofodol arwain at effeithiau cynaliadwyedd cadarnhaol yn bennaf, ond gallai canolbwyntio datblygiadau yn y tair Ardal Dwf Genedlaethol gynyddu'r risg o lifogydd yn yr ardaloedd hyn, er y gellid lliniaru hyn;
- byddai disgwyl i'r polisïau gael effeithiau niwtral neu gadarnhaol ar amcanion Gwerthusiad Cynaliadwyedd Integredig cymdeithasol ac economaidd sy'n gysylltiedig â gwella addysg, iechyd, yr economi, cyflogaeth, cysylltedd, cydlyniant cymdeithasol a thai;
- nodwyd effeithiau mwy cymysg ar gyfer yr amcanion sy'n ymwneud â diogelu'r amgylchedd naturiol, gan gynnwys ynni ac allyriadau tŷ gwydr, ansawdd aer, perygl o lifogydd, dŵr, tirweddau a threfluniau, treftadaeth ddiwylliannol, bioamrywiaeth a geoamrywiaeth yn ogystal ag adnoddau naturiol; a
- nodwyd effeithiau negyddol sylweddol yn yr hirdymor ar gyfer polisïau 20 a 32 gan y byddent yn annog ehangu Porthladd Caergybi a Maes Awyr Caerdydd, a byddai disgwyl i'r naill a'r llall arwain at ragor o allyriadau nwyon tŷ gwydr o ganlyniad i ragor o longau a symudiadau cludo yn yr awyr.

Ceir yr argymhellion a ganlyn yn adroddiad y Gwerthusiad Cynaliadwyedd Integredig:

- mae angen dadansoddiad manylach o bolisïau 20 (Porthladd Caergybi) a 32 (Maes Awyr Caerdydd) i ddeall eu cyfraniad at allyriadau, a allai wedyn lywio mesurau i liniaru'r effeithiau hyn;
- dylai'r Fframwaith wneud y mwyaf o gyfleoedd i gryfhau cysylltedd rhwng ardaloedd gwledig a chymunedau mwy ynysig â gwasanaethau ac amwynderau hanfodol;
- dylid darparu rhagor o seilwaith gwyrdd i wella'r amgylchedd naturiol, hwyluso llwybrau cerdded a beicio a darparu amrywiaeth o wasanaethau ecosystem;
- gallai'r Fframwaith gynnwys rhagor o sylw i reoli perygl o lifogydd a sut bydd hyn yn newid o ganlyniad i newid yn yr hinsawdd, yn enwedig gan fod gwaith datblygu'n canolbwyntio ar ardaloedd lle mae risg helaeth o lifogydd yn barod, fel Casnewydd, Caerdydd a Glannau Dyfrdwy;
- gallai'r Fframwaith ystyried yn fanylach effaith datblygiadau dwys mewn ardaloedd trefol ar ansawdd aer; a

- gellid bod angen datblygu canol trefi a dinasoedd i wella cymeriad trefluniau presennol drwy fesurau dylunio o ansawdd uchel.

Yn yr adroddiad Gwerthusiad Cynaliadwyedd Integredig, cynigir fframwaith drafft i fonitro effaith y Fframwaith terfynol. Nid yw'r dangosyddion sydd i'w monitro wedi eu cadarnhau eto, a bydd y fframwaith yn cael ei gyhoeddi ochr yn ochr ag adroddiad terfynol y Gwerthusiad Cynaliadwyedd Integredig.

Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd

Mae'r Fframwaith drafft hefyd wedi bod yn destun **Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd**. Pwrpas Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd yw sicrhau nad yw cynllun neu brosiect yn cael effaith sylweddol ar safleoedd dynodedig Ewropeaidd, naill ai ar ei ben ei hun neu mewn cyfuniad â chynlluniau neu brosiectau eraill.

Mae ***Rheoliadau Cadwraeth Cynefinoedd a Rhywogaethau 2017*** yn gweithredu Cyfarwyddeb Cynefinoedd yr Undeb Ewropeaidd a Chyfarwyddeb Adar yr Undeb Ewropeaidd. Mae'r Rheoliadau'n cymhwyso'r broses Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd i safleoedd Natura 2000, sydd wedi eu dynodi o dan y ddwy Gyfarwyddeb, a hefyd i **Safleoedd Ramsar.**

'Sgriniodd' yr adroddiad Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd ar gyfer y Fframwaith drafft 20 polisi ar gyfer asesiadau manylach (a elwir yn 'asesiad priodol'). Nodir y casgliadau yn Nhabl 4 yr **Adroddiad Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd** (PDF, 16MB). I grynhoi, daeth yr adroddiad i'r casgliad:

- Mae'n anodd ar y cam 'lefel uchel iawn' hwn i weld yn glir sut gall y polisïau yn y Fframwaith drafft effeithio ar safleoedd dynodedig Ewropeaidd, ond mae osgoi materion yn gynnar wedi bod yn elfen allweddol drwy gydol y broses ar gyfer datblygu'r Fframwaith.
- Nid yw'r un o'r polisïau yn y Fframwaith drafft yn mynd ati i gyfarwyddo datblygiadau mewn ffordd na ellid osgoi na lliniaru'r effeithiau ar y lefel haen is (Cynllun Datblygu Strategol/Cynlluniau Datblygu Lleol).
- Mae Polisi 8 (Fframwaith strategol ar gyfer gwella bioamrywiaeth a chydnerthedd yr ecosystem) yn darparu amddiffyniad trosfwaol y bydd yn ofynnol i'r polisïau eraill, yn ogystal â'r rhai mewn cynlluniau haen is, lynu wrtho. Mae hyn ar y rhagdybiaeth y bydd polisi 8 yn darparu byffer amddiffynnol ar gyfer safleoedd dynodedig Ewropeaidd yn anuniongyrchol.

- Yn yr un modd, mae polisi 16 (Polisïau strategol ar gyfer cynllunio rhanbarthol) hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i rwydweithiau ecolegol gael eu nodi mewn cynlluniau haen is. Unwaith eto, y rhagdybiaeth yw y bydd hyn yn darparu byffer amddiffynnol ar gyfer safleoedd dynodedig Ewropeaidd.
- Mae polisïau 10, 11, 13 (cynhyrchu ynni adnewyddadwy), 20 (Porthladd Caergybi), 21 (Cysylltiadau trafnidiaeth â gogledd-orllewin Lloegr), 22 (Gogledd-orllewin Cymru ac ynni), 25 (Dyfrffordd y Ddau Gleddau), 26 (Metro Bae Abertawe) a 32 (Maes Awyr Caerdydd) i gyd yn ymwneud â mathau o ddatblygiad sydd fel rheol yn fwy tebygol o arwain at effeithiau andwyol ar safleoedd gwarchodedig Ewropeaidd. Mae hyn oherwydd eu maint a'u graddfa ac oherwydd eu bod yn tueddu i fod yn fwy tebygol o gael eu lleoli i ffwrdd o'r ardaloedd trefol presennol, a/neu ar yr arfordir, lle mae'r risg o wrthdaro â safleoedd Ewropeaidd yn uwch. Argymhellir mesurau lliniaru penodol yn adroddiad yr Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd.

Drafft y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol: Briff Ymchwil

Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Pwyllgor yr Economi, Seilwaith a Sgiliau

National Assembly for Wales
Economy, Infrastructure and Skills Committee

Eitem 3.1

James Price
Prif Weithredwr
Trafnidiaeth Cymru

11 Tachwedd 2019

Dear James,

Diolch i chi am ddarparu copi o'ch Cynllun Rheoli Risg i'r Pwyllgor, a hynny mewn ymateb i Argymhelliad 6 yn adroddiad y Pwyllgor ym mis Mawrth 2019 ynghylch Amharu ar y Rheilffyrdd yn ystod yr hydref. Mae'r Pwyllgor hefyd yn ddiolchgar am y wybodaeth bellach a ddarparwyd yn dilyn ein hymweliad diweddar â Depo Treganna ynghylch gosod Gwarchodwyr Olwynion rhag iddynt lithro ar drenau yn fflyd Cymru. Nodwyd yr ohebiaeth hon a'r Cynllun Rheoli Risg gan y Pwyllgor yn y cyfarfod heddiw.

Mae'r Cynllun Rheoli Risg yn ddefnyddiol o ran egluro sut mae Trafnidiaeth Cymru yn lliniaru'r risgiau sy'n gysylltiedig â newidiadau arfaethedig i'r fflyd, ac mae'n rhestru'r naw fflyd newydd a rhaeadredig, gan ddangos yr ystod o wahanol gerbydau i'w defnyddio i wasanaethu teithwyr yng Nghymru. Mae'r Pwyllgor hefyd yn ymwybodol o'r materion gweithredol parhaus mewn perthynas â'r oedi o ran rhoi'r trenau Dosbarth 230/Dosbarth 769 newydd ar waith, a'r cais i'r Adran Drafnidiaeth i gadw Pacers yn weithredol am gyfnod hirach. Mae'n debyg na fydd yn syndod ichi wybod bod yr Aelodau yn parhau i gael nifer fawr o gwynion yn eu gwaith achos gan deithwyr sy'n wynebu sefyllfa annerbyniol o ran oedi, canslo a gorlenwi trenau, a threnau byr.

Yng ngoleuni'r ystod o gerbydau sy'n cael eu defnyddio, ar amserlen symudol, gall fod yn weddol anodd ar hyn o bryd i arbenigwyr annhechnegol ddeall y darlun cyfan o ran cyflenwi ar y rheilffyrdd – h.y. y gwahanol fathau o drenau, eu capasiti, a phryd a sut y mae Trafnidiaeth Cymru yn bwriadu rhoi'r cerbydau hyn ar waith ar y gwahanol linellau i gynyddu capasiti a gwella'r profiad i deithwyr. Byddai'n ddefnyddiol iawn felly pe bai Trafnidiaeth Cymru yn gallu darparu'r manylion a ganlyn o'ch cynlluniau cerbydau cyfredol ac at y dyfodol, wedi'u cyflwyno ar ffurf graffiau yn ddelfrydol. Byddem yn croesawu'r wybodaeth a ganlyn:

- Nifer y trenau o bob math, gan gynnwys sut y disgwylir i hyn newid dros amser;
- Capasiti teithwyr ar gyfer pob trên ac fel cyfanswm, a sut mae hyn yn newid dros amser;

Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd, Caerdydd, CF99 1NA
SeneddESS@cynulliad.cymru
www.cynulliad.cymru/SeneddESS
0300 200 6565

National Assembly for Wales
Cardiff Bay, Cardiff, CF99 1NA
SeneddEIS@assembly.wales
www.assembly.wales/SeneddEIS
0300 200 6565

- Manylion ynghylch i ba raddau y mae pob trên wedi'i adnewyddu, a oes ganddo Warchodwyr Olwynion rhag iddo lithro ac a yw'n cydymffurfio â rheoliadau PRM TSI;
- Pryd y disgwylir i bob math o drên fynd i mewn ac allan o wasanaeth (gan nodi unrhyw ansicrwydd ynghylch hyn);
- Ar ba linellau a gwasanaethau y mae'r trenau yn cael eu defnyddio, neu y byddant yn cael eu defnyddio, a sut mae cyfanswm y capasiti ar bob llinell a gwasanaeth yn newid dros amser;

Rydym yn amlwg yn deall y bydd rhai manylion gweithredol yn newid, ac y bydd rhai amodau ynghlwm ag amserlenni er mwyn rheoli disgwyliadau cwsmeriaid. Yn yr un modd, mae gan y Pwyllgor rôl bwysig i'w chwarae o ran craffu ar gynlluniau Trafnidiaeth Cymru ar ran teithwyr, ac rydym am fod mewn sefyllfa mor gryf â phosibl i ddeall y cynlluniau hynny ar gyfer rheoli cerbydau.

Bydd y tîm clercio yn hapus i drafod y cais hwn ymhellach gyda chi neu'ch cydweithwyr pe bai hynny o ddefnydd.

Diolch eto am barhau i gyfathrebu mewn ffordd agored a chydweithredol â'r Pwyllgor wrth iddo gyflawni ei rôl graffu, ac rydym yn edrych ymlaen at eich gweld yng nghyfarfodydd y Pwyllgor yn y dyfodol.

Cofion cynnes,,

Russell George AC

Cadeirydd

Pwyllgor yr Economi, Seilwaith a Sgiliau

Consultation Response Form

Your name	Professor Vincent Goodstadt
Your address	[redacted]
Preferred contact details (email/phone/post)	[redacted]
Organisation (if applicable)	UK2070 Commission

1. NDF Outcomes (chapter 3)

The NDF has proposed 11 Outcomes as an ambition of where we want to be in 20 years' time.

- Overall, to what extent do you agree or disagree the 11 Outcomes are a realistic vision for the NDF?

Strongly agree	Agree	Neither agree nor disagree	Disagree	Strongly disagree	*Don't know*	*No opinion*
		X			☐	☐

- To what extent do you agree with the 11 Outcomes as ambitions for the NDF?

Agree with all of them	Agree with most of them	Agree with some of them	Agree with none of them	*Don't know*	*No opinion*
X				☐	☐

- If you disagree with any of the 11 Outcomes, please tell us why:

All these goals are highly desirable. The challenge is that they are expressed as outcomes but without specific metrics (except in a few cases) by which one will be confident that they have been achieved.
It is not clear whether the overall outcome desired would result in Wales still having the same relative position in the UK economy or make a greater contribution and help tackle the deep-rooted spatial imbalances in the UK which affect Wales as much as any part of the UK

2. Spatial Strategy (policies 1 - 4)

The NDF **spatial strategy** is a guiding framework for where large-scale change and nationally important developments will be focused over the next 20 years.

- To what extent do you agree or disagree with the spatial strategy and key principles for development in…

	Strongly agree	Agree	Neither agree nor disagree	Disagree	Strongly disagree	*Don't know*	*No opinion*
Urban areas (Policies 1, 2 & 3)						☐	X
Rural areas (Policy 4)						☐	X

- If you have any comments on the spatial strategy or key principles for development in urban and rural areas, please tell us:

No opinion is given on the specific components of spatial strategy since this would be inappropriate given the UK2070 Commission's remit. Dependent on clarification of the extent to which the rebalancing of the UK economy that is needed (see the UK2070 Commission's two reports http://uk2070.org.uk/) is accepted as part of the future for Wales, then the spatial strategy might need to anticipate a higher level of growth for Wales, than trend based assumptions would require.
The UK2070 Commission has had explicit regard to the pioneering approach of the Welsh Government to developing policies for promoting the foundational economy. It is not clear as the extent to which this has been built into the spatial strategy.
On an additional point, the draft NDF rightly highlights the need for it to have regard to the challenge of climate change. The emphasis in the document is mostly on addressing the threats that it poses for Wales. The UK2070 Commission, in its own thinking , has done likewise but has also stressed the point that the shift to a zero-carbon economy will also create new opportunities in the new economy that will be required to service Wales and the UK (e.g. not just in energy production but also the manufacturing based required to service it)

3. Affordable Housing (policy 5)

The NDF sets out the approach for providing affordable housing, encouraging local authorities, social landlords, and small and medium-sized construction and building enterprises to build more homes.

- To what extent do you agree or disagree with the approach to increasing affordable housing?

Strongly agree	Agree	Neither agree nor disagree	Disagree	Strongly disagree	*Don't know*	*No opinion*
☐	☐	☐	☐	☐	☐	X

- If you disagree, in what other ways can the NDF approach the delivery of affordable housing?

See above : it is however recognised that the issue of affordable housing is a key issue

4. Mobile Action Zones (policy 6)

- To what extent do you agree or disagree the identification of mobile action zones will be effective in encouraging better mobile coverage?

Strongly agree	Agree	Neither agree nor disagree	Disagree	Strongly disagree	*Don't know*	*No opinion*
X	☐	☐	☐	☐	☐	☐

- If you disagree, in what other ways can the NDF improve mobile phone coverage in the areas which currently have limited access?

The UK2070 Commission has recognised that the roll out of mobile coverage is potentially compounding the patterns of inequality in the UK , especially in remoter and rural areas. In its second report it placed this as a priority for action. Therefore without commenting on the detail in the NDF, the principle behind it is supported

5. Low Emission Vehicles (policy 7)

- To what extent do you agree or disagree that policy 7 will enable and encourage the roll-out of charging infrastructure for ultra-low emission vehicles?

Strongly agree	Agree	Neither agree nor disagree	Disagree	Strongly disagree	*Don't know*	*No opinion*
X					☐	☐

- If you disagree, in what other ways can the NDF enable and encourage the roll-out of charging infrastructure for ultra-low emission vehicles?

The UK2070 Commission accepts the critical need to address climate change (see earlier comment 2). The specific raft of policies to do so need to be tailored to local circumstances to ensure a just transition that helps to address inequalities and not reinforce them. The transition to electric vehicles needs to have regard to this and also to the need to put even greater emphasis on public transport (see second report of Uk2070 Commission)

6. Green Infrastructure (policies 8 & 9)

- To what extent do you agree or disagree with the approach to maintaining and enhancing biodiversity and ecological networks?

Strongly agree	Agree	Neither agree nor disagree	Disagree	Strongly disagree	*Don't know*	*No opinion*
					☐	X

The UK2070 Commission accepts the need to support ecosystem services but does not comment on the detail.
It is however noted that the level of spatial analysis that has been applied to renewable energy (and the associated policy map) could also be applied to forestry (as was done in the past in the work in Scotland and by others on a indicative forestry and woodland framework),
The Uk2070 Commission has also highlighted the value of integrate the rural and urban green infrastructure agenda (e.g. through the promotion of National Urban Parks

7. Renewable Energy and District Heat Networks (policies 10-15)

- To what extent do you agree or disagree with the NDF's policies to lower carbon emissions in Wales using…

	Strongly agree	Agree	Neither agree nor disagree	Disagree	Strongly disagree	*Don't know*	*No opinion*
Large scale wind and solar developments							X
District heat networks							X

- If you disagree with the NDF's approaches to green infrastructure, renewable energy or district heat networks, what alternative approaches should we consider to help Wales to enhance its biodiversity and transition to a low carbon economy?

See above

8. The Regions (policy 16)

- To what extent do you agree or disagree with the principle of developing Strategic Development Plans prepared at a regional scale?

Strongly agree	Agree	Neither agree nor disagree	Disagree	Strongly disagree	*Don't know*	*No opinion*
X					☐	☐

The NDF identifies three overall regions of Wales, each with their own distinct opportunities and challenges. These are North Wales, Mid and South West Wales, and South East Wales.

The UK2070 Commission has highlighted the need for national Policy frameworks to be underpinned by clear sub-national strategic policies which allow local interpretation of more general national policy goals, deal with issues that are wider interdependencies that can be dealt with by individual and need a collaborative and agreed approach. The UK2070 Commission however does not wish to comment on the detailed specifics for the subregions. It therefore makes no comment below on the following questions

9. North Wales (policies 17-22)

We have identified Wrexham and Deeside as the main focus of development in North Wales. A new green belt will be created to manage the form of growth. A number of coastal towns are identified as having key regional roles, while we support growth and development at Holyhead Port. We will support improved transport infrastructure in the region, including a North Wales Metro, and support better connectivity with England. North West Wales is recognised as having potential to supply low-carbon energy on a strategic scale.

- To what extent do you agree or disagree with the proposed policies and approach for the North Region?

Strongly agree	Agree	Neither agree nor disagree	Disagree	Strongly disagree	*Don't know*	*No opinion*
					☐	X

10. Mid and South West Wales (policies 23-26)

Swansea Bay and Llanelli is the main urban area within the region and is our preferred location for growth. We also identify a number of rural and market towns, and the four Haven Towns in Pembrokeshire, as being regionally important. The haven Waterway is nationally important and its development is supported. We support proposals for a Swansea Bay Metro.

- To what extent do you agree or disagree with the proposed policies and approach for the Mid and South West Region?

Strongly agree	Agree	Neither agree nor disagree	Disagree	Strongly disagree	*Don't know*	*No opinion*
					☐	X

11. South East Wales (policies 27-33)

In South East Wales we are proposing to enhance Cardiff's role as the capital and secure more sustainable growth in Newport and the Valleys. A green belt around Newport and eastern parts of the region will support the spatial strategy and focus development on existing cities and towns. Transport Orientated Development, using locations benefitting from mainline railway and Metro stations, will shape the approach to development across the region. There is support for the growth and development of Cardiff Airport.

- To what extent do you agree or disagree with the proposed policies and approach for the South East Region?

Strongly agree	Agree	Neither agree nor disagree	Disagree	Strongly disagree	*Don't know*	*No opinion*
☐	☐	☐	☐	☐	☐	X

If you have any comments about the NDF's approach or policies to the three regions, please tell us. If you have any alternatives, please explain them and tell us why you think they would be better.

12. Integrated Sustainability Appraisal

As part of the consultation process, an Integrated Sustainability Appraisal (ISA) was conducted to assess the social, economic and environmental impacts of a plan. The report identified a number of monitoring indicators, including health, equalities, Welsh language, the impact on rural communities, children's rights, climate change and economic development.

- Do you have any comments on the findings of the Integrated Sustainability Appraisal Report? Please outline any further alternative monitoring indicators you consider would strengthen the ISA.

NO COMMENT ON THIS QUESTION

13. Habitats Regulations Assessment

As part of the development of the NDF, a Habitats Regulations Assessment (HRA) was undertaken. The purpose of the HRA process is to identify, assess and address any 'significant effects' of the plan on sites such as Special Areas of Conservation and Special

Protection Areas for birds.

- Do you have any comments on the Habitats Regulations Assessment report?

NO COMMENT ON THIS QUESTION

14. Welsh Language

We would like to know your views on the effects that the NDF would have on the Welsh language, specifically on opportunities for people to use Welsh and on treating the Welsh language no less favourably than English.

- What effects do you think there would be? How could positive effects be increased, or negative effects be mitigated?

NO COMMENT ON THIS QUESTION

Please also explain how you believe the proposed NDF could be formulated or changed so as to have:

I. positive effects or increased positive effects on opportunities for people to use

the Welsh language and on treating the Welsh language no less favourably than the English language, and

II. no adverse effects on opportunities for people to use the Welsh language and on treating the Welsh language no less favourably than the English language.

NO COMMENT ON THIS QUESTION

15. Further comments

- Are there any further comments that you would like to make on the NDF, or any alternative proposals you feel we should consider?

16. Are you...?

Providing your own personal response	☐
Submitting a response on behalf of an organisation	X

Responses to the consultation will be shared with the National Assembly for Wales and are likely to be made public, on the internet or in a report. If you would prefer your response to remain anonymous, please tick here	☐

UK2070

Answers to Key Issues: UK 2070 Commission Response

The following notes set out a brief response on the following three questions listed below

1. **<u>How does the draft NDF support regional/economic development and connectivity?</u>**
   The draft NPF clearly seeks to develop the global competitiveness. of Wales. This is consistent with the overall inquiry by the UK2070 Commission to build fairer and stronger nations and regions across the UK The work of the UK2070 Commission however has highlighted the fact that this requires a change in policies if we are to tackle the growing inequalities in across the UK and the need. This includes the need for all areas including Wales to play a key role in the rebalancing of the UK economy, and to make it fairer and stringer.

   The UK2070 Commission has therefore proposed seven key interventions including a Connectivity Revolution between cities, within the main urban concentrations and beyond to remoter areas. The Draft NPF reflects these connectivity goals. It has been proposed that the delivery of this agenda needs a new fiscal context with the establishment of a £10bn. / year UK Renewal Fund, and a lifting of the current cap on infrastructure spending to 3% of GDP.

2. **<u>How does the draft NDF support City growth deals?</u>**
   National development frameworks are seen as providing a more systematic context for investment funding, which has been sought through the City Deal process. The UK2070 Commission has drawn attention to the limitation of the bidding-based approach of city deals and has argued that a more systematic devolution of power and resourcing locally is required. This is also seen as being related to the need for more general changes to enable local access to funding, (see below question 4)

3. **<u>What can be learnt from overseas examples?</u>**
   Experience from other nations suggest that the **scope** of a national spatial framework should be limited to those matters which can only be or are best defined at a national level. From international experience these include:
   - ***Setting out a consistent basis*** for sectoral programmes of investment, for example, scales of economic and demographic change.
   - ***Identifying priorities*** which are critical to the restructuring of the nation and the opening up of opportunities of national significance for example, new towns, community regeneration, industrial sectors or conservation priorities.
   - ***Requiring cross-boundary action*** where it is in the national interest, for example in terms of metropolitan regions and along key trans-regional development corridors, as well cross-boundary collaboration with the nations of the UK (e.g. between Wales and the South West of England) and internationally with the Republic of Ireland and France/Belgium.

   The **content** of a national spatial framework would vary from time to time but in general it could typically include:
   - ***Climate Change*** - Priority actions to respond to the climate change emergency including a renewable energy framework;
   - ***Competitiveness*** - A new urban policy to support the global role of London as a trading centre, and the major towns and cities in delivering Industry 4.0;
   - ***Quality of Life and Places*** - Priorities for raising the standards of services, environmental and accessibility for communities at risk including 'overlooked or excluded places' and remoter communities;
   - ***Land Use and Environmental Management*** - To support the vital national ecosystems and indicative priorities for agricultural and forestry, national heritage assets and nature recovery;
   - ***Infrastructure*** - An integrated infrastructure strategy to serve all cities, towns and regions, including transport, energy and the national Green-Blue networks.

4. **Are there any other matters anything from the work of the 2070 Commission that can inform the discussion on the NDF?**

- The UK2070 Commission set out the case for change in the balance of economic development across the UK. The current trajectory is one of increasing concentration of development and investment in London and the Wider South East of England – a situation in which all areas are losing out in social and environmental terms. Its analysis demonstrated that if *business carries on as usual* the imbalance and inequalities in the UK will get worse. The UK2070 Commission has drawn attention to the role of national development frameworks internationally as a key tool in delivering a national agenda (in the UK this would be to rebalance the economy). It has therefore been supportive of the Welsh NDF, and proposed that a national spatial strategy for England is required (see its second report)

- The Uk2070 Commission has set out the case for change in its First Report; this has been developed into the following seven key proposals in its Second Report.
    - Responding to the climate change by locally sensitive adaptation policies and by harnessing economic opportunities that will energy e.g. in productivity capacity
    - Leading a connectivity revolution (e.g. in the connectivity between south Wales and the other major centres of the UK economy)
    - Leading the Digital Revolution by developing centres of excellence that complement the Golden Triangle of SE England and make the UK economy more resilient
    - Building up the Foundations of local economies drawing particularly on the experience of the Welsh Government
    - A systematic Framework for Devolution and decentralization of powers and resources
    - Shaping and aligning the Future through National Spatial Plans for all four nations, which should be linked to their subnational strategic frameworks;
      and
    - Accessing new funding sources, including the review of 'greenbook' type criteria, the sharing of the uplift in land and property values and access to private financing.

14th November 2019

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon